

Torsdagen den 29 augusti

Kl. 12.00–15.05

---

§ 1 Justering av protokoll

Protokollen för den 5, 10–14, 17–19, 24 och 25 juni justerades.

§ 2 Anmälan om gruppleddare för partigrupp

Ålderspresidenten meddelade att Liberalernas partigrupp anmält *Johan Pehrson* som gruppleddare för partigrupp.

§ 3 Anmälan om ersättare

Ålderspresidenten anmälde
att *Lars Jilmstad* (M) inträtt som ersättare för *Jessica Rosencrantz* (M)
under tiden för hennes ledighet den 26 augusti 2019–3 maj 2020,
att *Lena Emilsson* (S) skulle tjänstgöra som ersättare för *Ola Möller* (S)
under tiden för hans ledighet den 4 oktober–3 november samt
att *Inga-Lill Sjöblom* (S) skulle tjänstgöra som ersättare för *Sanne Lennström* (S) under tiden för hennes ledighet den 21 oktober 2019–17 maj 2020.

§ 4 Anmälan om kompletteringsval

Ålderspresidenten meddelade
att Moderaternas riksdagsgrupp anmält *Lars Jilmstad* som suppleant i
konstitutionsutskottet under *Jessica Rosencrantz* ledighet,
att Liberalernas riksdagsgrupp anmält *Johan Pehrson* som suppleant i
utrikesnämnden samt
att Miljöpartiets riksdagsgrupp anmält *Annika Hirvonen Falk* som suppleant i EU-nämnden.

Ålderspresidenten förklarade vald *under tiden den 29 augusti 2019–3 maj 2020* till

suppleant i konstitutionsutskottet
Lars Jilmstad (M)

Ålderspresidenten förklarade valda till

suppleant i EU-nämnden
Annika Hirvonen Falk (MP)

suppleant i utrikesnämnden
Johan Pehrson (L)

§ 5 Anmälan om vice ordförande i utskott

Ålderspresidenten anmälde att *Louise Meijer* (M) valts till andre vice ordförande i miljö- och jordbruksutskottet under tiden för Jessica Rosen-
crantz (M) ledighet den 26 augusti 2019–3 maj 2020.

§ 6 Anmälan om vice ordförande i EU-nämnden

Ålderspresidenten anmälde att *Pål Jonson* (M) valts till andre vice ord-
förande i EU-nämnden från och med den 14 juni.

§ 7 Meddelande om namnändring

Ålderspresidenten meddelade att Jonny Cato Hansson (C) ändrat namn
till *Jonny Cato*.

§ 8 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2018/19:292

Till riksdagen

Interpellation 2018/19:292 Utredningen om konfessionella inslag i
skolväsendet
av Gudrun Brunegård (KD)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 29 augusti 2019.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 18 juni 2019

Utbildningsdepartementet

Anna Ekström

Interpellation 2018/19:293

Till riksdagen

Interpellation 2018/19:293 Kostnadsökning i välfärden
av Elisabeth Björnsdotter Rahm (M)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 29 augusti 2019.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.
Stockholm den 13 augusti 2019
Finansdepartementet
Ardalan Shekarabi (S)
Enligt uppdrag
Johan Ndure
Departementsråd

Prot. 2018/19:111
29 augusti

Interpellation 2018/19:295

Till riksdagen
Interpellation 2018/19:295 Elsparkcyklar i stadsmiljöer
av Hans Rothenberg (M)
Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 24 september 2019.
Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.
Stockholm den 25 juni 2019
Infrastrukturdepartementet
Tomas Eneroth (S)
Enligt uppdrag
Fredrik Ahlén
Expeditionschef

Interpellation 2018/19:296

Till riksdagen
Interpellation 2018/19:296 Avvikande personnummer
av Angelica Lundberg (SD)
Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 24 september 2019.
Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och tidigare inbokade engagemang.
Stockholm den 20 juni 2019
Finansdepartementet
Magdalena Andersson (S)
Enligt uppdrag
Johan Ndure
Departementsråd

Interpellation 2018/19:300

Till riksdagen
Interpellation 2018/19:300 Förbifart Stockholm
av Jessica Roswall (M)
Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 17 september 2019.
Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.
Stockholm den 27 juni 2019
Infrastrukturdepartementet
Tomas Eneroth (S)
Enligt uppdrag
Fredrik Ahlén
Expeditionschef

Prot. 2018/19:111
29 augusti

Interpellation 2018/19:301

Till riksdagen

Interpellation 2018/19:301 Utländska stödligor
av Mikael Oscarsson (KD)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 13 september 2019.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 10 juli 2019

Infrastrukturdepartementet

Tomas Eneroth (S)

Enligt uppdrag

Margareta Gårdmark Nylén

Tf. expeditionschef

Interpellation 2018/19:302

Till riksdagen

Interpellation 2018/19:302 Aggressiv skatteplanering
av Tony Haddou (V)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 24 september 2019.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 19 augusti 2019

Finansdepartementet

Magdalena Andersson (S)

Enligt uppdrag

Johan Ndure

Departementsråd

§ 9 Anmälan om faktapromemorior

Ålderspresidenten anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2018/19:FPM53 EU:s årsbudget för 2020, till finansutskottet

2018/19:FPM54 Lägesrapport från kommissionen om förberedelserna för beredskapsåtgärder inför Storbritanniens utträde ur EU
2017/18:FPM162, 2018/19:FPM17, 2018/19:FPM27, COM(2019)
276 till utrikesutskottet

2018/19:FPM55 Lägesrapport om åtgärdsplan mot desinformation
JOIN(2019) 12 till konstitutionsutskottet

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2018/19:141 till civilutskottet

2018/19:143 till skatteutskottet

2018/19:147 och 154 till justitieutskottet

2018/19:150 till finansutskottet

2018/19:151 till arbetsmarknadsutskottet

§ 11 Svar på interpellation 2018/19:223 om antikorrupsionsarbetet i EU

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Justitie- och migrationsminister MORGAN

JOHANSSON (S):

Fru ålderspresident! Ludvig Aspling har frågat EU-ministern om han stöder tanken på att lämna ut en hemlig rapport från 2014 och vad han i så fall är beredd att göra för att detta ska ske. Aspling har vidare efterfrågat ministrernas syn på att beställa en uppdaterad rapport under nästa lagstiftningsperiod samt om han stöder tanken på att minska bidragen till länder som utsätter unionens budget för bedrägeri eller som misslyckas med att åtgärda problemet generellt.

Interpellationen har överlämnats till mig.

Korruption är ett allvarligt hot mot den demokratiska rättsordningen och mot fria och välfungerande samhällen. Sverige är ett av de länder med minst korruption i världen, och så ska det förbli. Att på alla möjliga sätt arbeta för att förebygga och bekämpa korruption, både i Sverige och på det internationella planet, är en prioritering för regeringen.

En annan viktig fråga för regeringen är öppenheten i EU:s institutioner. Öppenhetsförordningen tillkom på svenskt initiativ under vårt ordförandeskap i EU 2001. Regeringen arbetar fortsatt för ökad öppenhet i EU och driver på för att medborgarna ska ha största möjliga insyn i EU:s arbete.

Europeiska kommissionen publicerade år 2014 en rapport om korruptionen i EU. Rapporten bygger på uppgifter från åren 2011 till 2013. Det framgick bland annat att många länder då hade stora problem med korruption. Rapporten är offentlig och kan hämtas bland annat på kommissionens webbplats. En uppföljande rapport var planerad. I början av år 2017 informerade kommissionen om att man i fortsättningen avsåg att använda sina resurser för att analysera korruptionen i medlemsstaterna i samband med arbetet med EU:s ram för ekonomisk styrning och koppla analyserna till de landsspecifika rekommendationerna och riktade konkreta åtgärder. Just nu arbetar kommissionen med en sammanställning av medlemsstaternas statistik om korruptionsbrott för åren 2014 till 2016. Sverige har bidragit med efterfrågade uppgifter. Rapporten ska enligt kommissionen offentliggöras under hösten 2019.

Sverige har inte haft några invändningar mot kommissionens inriktning i detta arbete. Sverige har deltagit aktivt i det värdefulla program för utbyte av erfarenheter på korruptionsområdet som kommissionen inrättade i samband med rapporten från 2014 och i det nätverk för kontaktpunkter på området som kommissionen också har etablerat.

EU har dessutom nyligen blivit observatör till Europarådets antikorrupsionsorgan Greco, där samtliga EU:s medlemsstater är medlemmar. Greco utvärderar noggrant hur medlemsstaterna lever upp till Europarådets konventioner mot korruption. Som observatör till Greco får EU tillgång till all den information som Greco tar fram och kan hålla sig uppdaterad om hur medlemsstaterna utvecklar sitt arbete för att leva upp till de rekommendationer de får efter varje utvärdering. Det är ett viktigt arbete i kampen mot korruption, och Sverige var därför i förhandlingsarbetet positivt till att EU ska delta i Grecos arbete.

Svaret på den tredje frågan är ja. Jag stöder tanken på att villkora EU:s stöd så att länder som inte lever upp till rättsstatsprinciperna inte ska kunna få stöd på samma sätt som i dag.

Samtidigt som kommissionen presenterade förslaget till EU:s långtidsbudget lade kommissionen också fram ett förslag som innebär att man villkorar EU-stöd med efterlevnad av rättsstatsprinciperna. I förslaget definieras vad som räknas som rättsstatens principer. Systematiska bedrägerier som medlemsstaten misslyckas med att hantera skulle kunna vara ett hot mot en sund ekonomisk förvaltning, och därmed skulle flera åtgärder i förordningen kunna aktualiseras, till exempel att inte betala ut stöd.

Oavsett hur arbetet på rättsstatsområdet utvecklas kommer regeringen att fortsätta vara tydlig med att EU:s grundläggande värden inte är förhandlingsbara och att alla medlemsstater måste leva upp till sina åtaganden enligt EU:s, Europarådets och FN:s regelverk.

Anf. 2 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru ålderspresident! En målsättning för Europeiska unionen är att just bekämpa korruption, både inom sin egen förvaltning och inom medlemsstaterna generellt. Det här tycker vi borde komma till uttryck i fördragets artikel 2 om unionens värderingar. Artikel 83.1 definierar dessutom korruption som ett så kallat eurobrott, vilket öppnar för unionen att fastställa minimistraff och gärningsbeskrivningar.

År 2010 bad rådet kommissionen att återkomma med en övergripande antikorrupsionspolicy, vilket fortfarande inte har skett. I stället publicerade kommissionen år 2014 en särskild rapport för att undersöka hur allvarligt problemet är och vad medlemsstaterna gör för att hantera det.

Rapporten slår fast att korruption är gränsöverskridande och påverkar alla medlemsstater, om än i olika grad. Totalt uppger 76 procent av européerna att korruption är utbrett i det egna landet, 99 procent i Grekland, 97 procent i Italien och 95 procent i tre andra länder. Tre fjärdedelar av européerna uppger att mutor och kontakter är det bästa sättet att få tillgång till offentlig service. Värst drabbat överlag är offentlig upphandling, vilket beror på bristande kontrollmekanismer, informationsfrihet, öppenhet inom lobbyverksamhet och skydd för visselblåsare.

Enligt rapporten uppgår kostnaden för korruption och maktmissbruk inom EU till 1 200 miljarder kronor per år, vilket sannolikt är rejält i underkant. Enligt en sammanställning från De gröna och EFA-gruppen i Europaparlamentet uppgår den totala kostnaden i stället till nästan ofattbara 9 000 miljarder kronor per år – en summa som är så stor att den knappt går att förstå.

Rapporten var tänkt att uppdateras vartannat år för att bli en plattform för ökat samarbete och åtgärder på unionsnivå. Men strax innan den andra utgåvan skulle publiceras valde kommissionen att skrota projektet och att hemligstämpla det material som fanns insamlat. Enligt uppgift var det en nästan färdigställd rapport som man valde att hemligstämpla, något som ledde till hård kritik och att bland annat Transparency International valde att stämma kommissionen enligt EU:s informationsfrihetsförordning.

Ingenting tyder heller på att situationen har förbättrats sedan dess. Europarådets så kallade Grecorapport, som statsrådet nämnde, från 2017 slår fast att nya lagstiftningsinitiativ i medlemsstater riskerar att sudda ut tidigare viktiga reformer och i vissa fall även bryta mot rådets antikorrupsionsstandarder.

Även Transparency Internationals årsrapport för 2018 visar att genomsnittspoängen för medlemsstaterna har varit densamma sedan man började mäta år 2012. Transparencys vd, Carl Dolan, är också mycket skeptisk till hur kommissionen hanterar frågan – under ett möte med unionsföreträdare under 2018 kommenterade han saken så här: ”Far from seeing a step-change in the EU’s efforts to fight fraud and corruption in the intervening seven years, from the point of view of anti-corruption policy, this Commission is doing nothing new and considerably less than the last Commission.”

Jag vill därför ställa en väldigt enkel och konkret fråga till Morgan Johansson. Anser han att den socialliberala allians som styr EU gör ett bra jobb vad gäller att uppfylla målen om att bekämpa korruption?

Anf. 3 Justitie- och migrationsminister MORGAN

JOHANSSON (S):

Fru ålderspresident! För det första är det roligt att höra att SD vill engagera sig i EU:s arbete mot korruption, men det är samtidigt egendomligt. Sverigedemokraterna vill nämligen att Sverige ska lämna EU, och hur skulle ett antikorrupsionsarbete i Europa se ut om EU upplöstes? Då skulle man ju helt tappa det jobb som nu görs för att sätta press på EU-länder som inte når upp till dessa rättsstatliga principer. Det går faktiskt inte ihop.

För det andra finns det ingen hemlig rapport. Det finns en rapport från 2014 som kan begäras ut, och den ligger på EU-kommissionens hemsida. Det finns ingen hemlig rapport från 2017, som nämns i interpellationen. Det finns heller ingen hemlig process – i praktiken kan allt underlag som de enskilda länderna har lämnat in till detta arbete begäras ut av EU-kommissionen.

Transparency International har inte stämt EU-kommissionen, som Ludvig Aspling påstår. Man har begärt ut ärenden, men man har inte gått till någon domstol och inte stämt EU-kommissionen. Det är faktiskt inte sant. Det finns heller ingen ansats, skulle jag vilja påstå, att se mellan fingrarna med något. Det är snarare tvärtom: Kommissionen, med Sveriges stöd, verkar för att trappa upp kampen mot korruption i de enskilda EU-länderna.

Som jag nämnde i mitt interpellationssvar samlar man nu in brottsstatistik från de senaste åren i de enskilda medlemsländerna, och man kommer att producera en ny rapport om detta redan under hösten. Det avser perioden 2014–2016. År 2017 beställde man en eurobarometer där man frågade medborgarna i Europa om deras erfarenheter av korruption och

om deras attityder till korruption. Det hände som sagt 2017, och även den rapporten är offentlig. Det har också kommit en särskild rapport om korruption i näringslivet på senare år. Dessutom är man som sagt observatör i Europarådets antikorrupsionsorgan Greco, och därmed får man tillgång till all den kvalificerade information som finns där så att man kan gå vidare med de medlemsländer som inte når upp till den standard vi anser ska gälla.

Från EU-kommissionens sida har man också satt press på enskilda medlemsländer för att de helt enkelt ska leverera bättre, och den pressen har ökat. Detta gör man genom de rekommendationer till medlemsländerna som antas. År 2017 pekade man ut fyra länder som man sa måste bli bättre på detta. År 2018 pekade man ut fem länder som man sa måste bli bättre på detta. År 2019 har EU-kommissionen pekat ut sju länder genom särskilda rekommendationer, och de länderna är Cypern, Tjeckien, Kroatien, Ungern, Italien, Malta och Slovakien. Dessa länder finns det alltså särskilda rekommendationer till när det gäller antikorrupsionsarbete. Dessutom står både Bulgarien och Rumänien under särskild övervakning till följd av de villkor som gällde för dem när de anslöt sig till EU.

Jag påstår därför motsatsen till vad Ludvig Aspling säger i den här diskussionen: Jag hävdar att kommissionen faktiskt snarare har trappat upp kampen mot korruption – och även att alla EU-länder måste hanteras lika i det här avseendet. Man kan inte ha något slags dubbla standarder eller olika måttstockar här, utan alla måste behandlas lika. I det arbetet har EU-kommissionen naturligtvis Sveriges stöd.

Anf. 4 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru ålderspresident! Anledningen till att vi är engagerade i det här problemet är naturligtvis att Sverige betalar en väldig massa pengar till EU-budgeten. EU-budgeten är hårt drabbad av korruption eftersom den gör stora investeringar i många av de länder som är värst drabbade av detta.

Morgan Johansson påstår att vi vill lämna EU. Jag vet inte om Morgan Johansson varit närvarande under året, men vi har gått igenom en valrörelse till Europaparlamentet där det faktum att mitt parti bytte ståndpunkt i den här frågan var en av de största nyheterna. Det kanske Morgan Johansson har missat – jag vet inte. Om det är så kanske någon av hans tjänstemän kan upplysa honom om det.

Vad gäller kommissionen har den ju inte lämnat ut materialet. Inte sant? Och eftersom kommissionen inte har lämnat ut materialet måste kommissionen anse att det är hemligt. Det är alltså det jag syftar på. Att det inte finns en hemlig rapport är så att säga svårt att bevisa förrän man får se den, men faktum är att ett antal organisationer har försökt få ut materialet men misslyckats. Det är detta jag hänvisar till, och jag tycker att det är dåligt.

Jag skulle också vilja lyfta ett uttalande av kommissionens talesperson som jag tycker sammanfattar unionens inställning på ett ganska bra sätt. Uttalandet gjordes i samband med att man just valde att inte lämna ut rapporten, och hon sa så här: ”For the commission, the fight against corruption is not in any way an attempt to interfere or offer value judgments within the political life in a member state.”

Här kan vi till exempel jämföra med målet om att tvinga medlemsstater att ta emot ekonomiska migranter, vilket har ett obefintligt stöd i fördragen. Där finns det inga spårar för hur mycket man är beredd att hota, köra över och kritisera medlemsstater som inte gör som kommissionen vill. Men vad gäller antikorrupsionsarbetet, vilket har ett väldigt starkt och tydligt stöd i fördraget, vill man plötsligt inte ens uttala någon tydlig kritik och inte heller göra särskilt mycket i praktiken. Det tycker jag är väldigt talande.

Det är sant att till exempel CDM-mekanismen finns när det gäller Rumänien och Bulgarien, vilket Morgan Johansson nämner. Det är ett bra initiativ; det ska jag tillstå. Det är alltså inte så att man inte gör någonting, och det har jag inte heller sagt. Jag tycker dock att man skulle kunna göra betydligt mer. Framför allt var rapporten från 2014 väldigt tydlig, konkret och klar, och den gav en jättebra bild av hur allvarligt problemet är. Att inte uppdatera den är ett stort misstag.

Anf. 5 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru ålderspresident! Det kommer ju ytterligare rapporter, vilket jag precis har nämnt. Den som väntas närmast är den där man samlar in brottsstatistiken från de olika medlemsländerna. Den publiceras redan nu i höst, och där ser man hur problematiken ser ut i de olika medlemsstaterna.

Sedan fortsätter naturligtvis processen mot de länder där man har de allra största problemen. Bulgarien och Rumänien är tydliga sådana, och där ser vi en särskild ordning. Vi ser också hur man följer upp detta successivt, vilket är bra. När det gäller de andra länderna – Cypern, Tjeckien, Kroatien, Ungern, Italien, Malta och Slovakien – är det medlemsländer som kommissionen har satt särskild press på och sagt: Ni måste ni faktiskt leverera i detta avseende.

Det råder ingen som helst tvekan om att det finns problem i en del av de här länderna, och för att följa upp vad Transparency International har sagt är det ungefär samma länder som även de pekar ut. Bulgarien, Ungern, Rumänien och Grekland pekas ut som sämst när det gäller korruption. De länder som har försämrats mest är Polen, Malta och Ungern. Det finns alltså en ganska bra bild, skulle jag vilja säga, av hur problemsituationen ser ut.

När det gäller de länder som är bäst på arbete mot korruption tycker jag för övrigt att vi kan sträcka på oss, för där finns Danmark, Finland och Sverige. Jag tycker att vi kan fråga oss hur det kan komma sig att Sverige är ett av de länder som ligger i topposition. Det hänger ihop med offentlighetsprincipen, som är stadfäst i Sverige sedan hundratals år, men också med meddelarskyddet. Det gör att upptäcktsrisken för den här typen av problematik helt enkelt är mycket större i Sverige än på många andra ställen.

Detta kan vi naturligtvis inte slå oss till ro med, utan vi måste fortsätta att utveckla och vårda den ordning vi har. Till exempel har en diskussion förts på senare tid om att införa offentlighetsprincip i fristående skolor, och det måste vi göra för att det ska bli samma ordning för de skolorna som för andra. Hög upptäcktsrisk innebär att man både har lättare att komma åt den som mutar och den som blir mutad, och det är den vägen

man ska göra det. Ett exempel på den inspiration som vi kan ge från Sverige till övriga EU-länder är ju det särskilda offentlighetsdirektivet, som nu finns i EU efter ett svenskt initiativ.

Det är faktiskt även så att Transparency International och andra organisationer har begärt ut dokument och fått ut dem. Vad jag förstår finns det ingen ambition att försöka dölja det arbetet, utan tvärtom handlar det snarare om att ta ett steg framåt.

Låt oss alltså se till att EU kan fortsätta jobba på det sättet och även att Sverige kan fortsätta att ligga i ledningen när det gäller detta arbete.

Anf. 6 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru ålderspresident! Jag skulle vilja använda den sista repliken till att ställa en kort och enkel fråga.

Morgan Johansson påpekar i interpellationssvaret att systematiska bedrägerier och korruption skulle kunna vara ett brott mot god ekonomisk förvaltning så som det kommer till uttryck i artikel 2. Vad är det som säger att Morgan Johansson har stöd för den här uppfattningen inom EU? De artikel 2-förfaranden som har inletts under den förra lagstiftningsperioden pekar egentligen inte på korruption i huvudsak utan på helt andra saker. Jag skulle vara precis lika glad som statsrådet om de som har hand om de här processerna gör den tolkningen också, men jag är inte helt säker på att det är så.

Jag skulle naturligtvis hoppas att det under den lagstiftningsperiod som kommer också kommer att finnas en justering av EU-budgeten efter det kriteriet, det vill säga att de länder som inte når upp till kraven vad gäller god ekonomisk förvaltning får minskade stöd. Det drev vi på för i valrörelsen, och det är någonting som vi ser som väldigt lämpligt. Jag skulle därför vilja höra vilken anledning som Morgan Johansson har för att anta att kommissionen som helhet eller rådet som helhet kommer att dela uppfattningen att ett land som till exempel Rumänien eller Bulgarien också kommer att anses ligga i strid med artikel 2 om de inte åtgärdar problemet med systematiska bedrägerier och korruption.

Anf. 7 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru ålderspresident! Det här baseras naturligtvis på det förslag som nu finns från EU-kommissionen. Bland annat på svenskt initiativ har nu EU-kommissionen lagt fram ett förslag som innebär att kriterier ställs upp för vilka bidrag och bistånd som man kan få framöver. Om man inte lever upp till de kriterierna riskerar man att bli av med sina pengar. Det är den tredje frågan i Ludvig Asplings frågeställning, det vill säga om man ska kunna villkora bistånd och bidrag.

I det förslag som nu ligger definieras vad som räknas som rättsstatens principer. Det innebär, som vi tolkar det – och jag tror att vi har en stor uppslutning bland medlemsländerna – att just systematiska bedrägerier och att man inte kommer till rätta med detta ska kunna vara en sådan del som ska prövas i en sådan process.

Låt oss hoppas att vi kommer framåt i den processen så att ett sådant förslag kommer på plats. Från svensk sida kommer vi naturligtvis att jobba med det.

Sedan kan man säga att det är roligt att höra att också Sverigedemokraterna efter mycket lång tid har förstått vilka fördelar det kan ha att vara med i Europeiska unionen. Det här innebär att man kan jobba systematiskt mot länder som vi handlar med och är en del i ett ekonomiskt sammanhang med så att vi via EU kan se till att det blir bättre ekonomiska förutsättningar och att den här typen av ekonomisk brottslighet, som i förlängningen också drabbar oss, kan bekämpas.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2018/19:264 om attraktiva tomträtter

Anf. 8 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru ålderspresident! Larry Söder har frågat finansmarknads- och bostadsministern hur han ser på de problem som finns med nuvarande tomt rättssystem och om han avser att återkomma med förändringar som gör tomträtten mer attraktiv. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

De nuvarande reglerna om tomträtt har setts över i flera omgångar. Som Larry Söder framhåller har det påtalats problem med systemet. Ett sådant problem är att avgälden kan öka kraftigt eftersom ändring av den bara sker vart tionde år. Ett annat problem som har uppmärksamats är att kommunerna beräknar avgälden på olika sätt.

Tomträtts- och arrendeutredningen lämnade 2012 ett delbetänkande med förslag till ändrade regler. Utredningens förslag fick kritik under remissbehandlingen. Kritiken består i huvudsak av att förslaget inte ger ett tillräckligt starkt skydd mot kraftiga avgaldshöjningar för tomträttshavare i områden med höga markvärden och att förslaget också kan leda till minskade inkomster för vissa kommuner. Kritiken tydliggör att frågan om tomträttsavgäld är komplex.

Regeringen för en aktiv politik i fråga om bostadsbyggandet och bostadsmarknaden i Sverige. Regeringen bedriver också ett aktivt arbete för att föra frågan om tomträttsavgäld framåt. Regeringskansliet har vid flera tillfällen hållit möten med särskilt berörda parter om inriktningen på det fortsatta arbetet. För närvarande analyseras problembilden och möjliga vägar framåt med beaktande av den kritik som har förts fram.

Anf. 9 LARRY SÖDER (KD):

Fru ålderspresident! Jag vill tacka ministern för svaret.

Jag vill framhäva att i undersökningar uppger nio av tio unga att de vill äga sitt boende inom en femårsperiod. Samtidigt har samma grupp fått det allt svårare att efterfråga ägt boende till följd av en rad kreditrestriktioner. Detta är en följd av den nu förda politiken där det ska vara både hängslen och livrem för att människor ska få låna till sitt boende.

Det behövs nu politik som motsvarar människors behov av bostad. Människor ska få bättre möjligheter att äga sin bostadsrätt eller flytta till en villa när de bildar familj, och det ska vara möjligt för både unga och gamla.

Det är här som jag tycker att tomträten kommer in. Tomträterna härstammar från 1907 och var då en lösning för mindre bemedlade familjer att kunna bygga hus även om de inte hade råd att köpa den tomt som huset skulle stå på. Problemet i dag är precis likadant. Med höga markpriser blir tomten oftast mycket dyr att köpa på tillväxtorter. Det är inte bara de mindre bemedlade som är helt hänvisade till hyresmarknaden utan också allt fler som tjänar rätt bra. Att då se över tomträten som en del av lösningen på problematiken borde vara rimligt. Det är inte ett alternativ för alla men för en del om vi skapar ett regelverk för tomträter som är förutsägbart och transparent.

Nu finns tomträten där markägaren, vilket vanligtvis är kommunen, hyr ut marken till hushållet och i gengäld får en avkastningsränta på markens värde. Denna ränta kallas avgäldsränta och bygger på ett underlag som i praktiken är 75 procent av marknadsvärdet på marken. När taxeringsvärdet förändras sker också en förändring av avgälden som tomträtsinnehavaren ska betala.

Precis som ministern skriver i sitt svar finns det en del problem som har uppmärksammats. Avgäldsunderlaget ska i dag uppdateras endast vart tionde år. Med snabbt stigande markpriser har det inneburit att avgäldsbeloppet har ökat kraftigt och ibland fördubblats från ett år till ett annat, vilket har skapat oförutsägbarhet och stora ekonomiska konsekvenser för tomträtsinnehavaren.

I Stockholm rapporterades det om att avgälden ökade med uppemot 100 procent vid den omräkning som skedde 2017. Ett vanligt villahushåll i exempelvis Sollentuna kunde i och med kommunens omräkning få ökade kostnader från 3 100 kronor till 6 300 kronor per månad. Det är helt självklart att människor avstår från tomträter när det inte går att förutse kostnadsutvecklingen.

Vidare finns problem när reglerna ger utrymme för olika sätt att beräkna avgälden. Kommuner använder sig av olika beräkningsmodeller och kan förändra dessa löpande, vilket minskar transparensen och förutsägbarheten för tomträtsinnehavaren. Detta ökar människors oro, och givetvis drar man sig för att bli tomträtsinnehavare om man är helt utlämnad till en motpart som beslutar. Denna situation skulle vara helt otänkbar när det gäller till exempel hyreslägenheter där hyreshöjningar faktiskt förhandlas.

Problemen hämmar förstas människors möjlighet och vilja att efterfråga tomträtt och därmed ett boende i eget småhus samtidigt som många barnfamiljer efterfrågar boende i småhus. Vi kristdemokrater ser det som angeläget att boende i småhus är attraktivt och att fler familjer får möjligheten att välja det framför andra boendeformer.

Som ministern mycket riktigt påpekade i sitt svar finns det en utredning som skulle kunna ligga till grund för en förändring. Många av förslagen skulle vara användbara även i dag. Om regeringen har pinpointat samma problematik som jag med tomträterna och regeringen anser att tomträter kan vara lösningen för fler undrar jag: Kan inte regeringen lägga fram ett förslag? Vad är det som gör att det dröjer? Regeringen kan ju inte vara nöjd med dagens system. Ministern sa att man inte är det.

Fru ålderspresident! Att det finns ett problem för människor som vill äga sitt boende när det gäller att kunna göra det är vi väl medvetna om. Där får man säga att Kristdemokraternas politik har medverkat till att försämra situationen. När ni drev igenom ett avskaffande av fastighetsskatten blev effekten att villapriserna ökade kraftigt, och det innebär att tröskeln för att människor skulle kunna köpa sina hus blev högre. Det är en effekt av Kristdemokraternas egen politik.

När det gäller den övriga bostadspolitiken kan jag också konstatera att Kristdemokraterna är ivriga motståndare till alla former av investeringsstimulans för att man ska kunna bygga billiga hyresrätter som vanligt folk kan flytta in i. Det är ni emot, Larry Söder. Och så fort ni får tillfälle att avskaffa den typen av investeringsstöd gör ni det. Det gjorde ni senast förra hösten tillsammans med Moderaterna och Sverigedemokraterna.

Den politik ni för på bostadsområdet innebär att det blir svårare och dyrare att bygga. Det pressar också upp priserna generellt sett och utestänger därmed många från bostadsmarknaden.

När det gäller tomträtterna är det i stor utsträckning en kommunal fråga eftersom kommunerna råder över de beräkningsmodeller man använder. Samtidigt har antalet tomträtter minskat över tid. Det är ungefär 50 000 kvar på småhussidan. Det är en minskning med 17 procent sedan 2012.

Det har länge funnits önskemål om att man från statligt håll ska styra upp detta mer. Senaste gången det utreddes var 2012. Vad jag förstår är Larry Söder förespråkare för det som utredningen kom fram till 2012. Men han verkar inte ha tagit del av den remisskritik som har framförts och inte heller riktigt sett konsekvenserna av det som utredningen föreslog.

Söder pekar på problemen med stora avgäldsökningar på grund av att markpriserna stiger. Men det löstes i praktiken inte av den utredningen. Där föreslogs inte en spärregel. Man utredde en spärregel men föreslog den inte. Den frågan löstes alltså inte.

Däremot tog man upp att tomträttsavgälderna skulle justeras varje år så att det skulle bli ett mer utdraget förlopp. Men det innebär att man i slutänden ändå kommer att landa på ungefär samma markavgäld. Det blir bara under en längre period. Men det löser som sagt inte grundproblemet, det vill säga att avgälderna stiger.

Larry Söder verkar inte heller ha tagit del av hur förslaget skulle slå för kommunerna. För kommuner som har mycket tomträtter skulle det slå direkt på den kommunala ekonomin om man ändrar systemet. Det har gjorts beräkningar i utredningen. Med det här förslaget skulle en kommun som Västerås tappa 14 miljoner kronor rakt upp och ned. Sådan var situationen 2012. Det har inte gjorts någon analys av hur det skulle se ut 2019. Men då var det 14 miljoner kronor. Luleå skulle tappa över 5 miljoner kronor. Eskilstuna skulle tappa nästan 5 miljoner kronor och så vidare.

När man tittar på effekterna för några av storstäderna, Stockholm och Göteborg, kan man dessutom se att utredningen räknar med att de kommunerna med det nya systemet skulle kunna ta in ytterligare pengar. För Stockholms räkning handlar det om 25 miljoner extra, och för Göteborg handlar det om 27 miljoner extra. Då undrar man var de pengarna kommer från. De skulle i så fall komma från dem som hyr marken genom tomträtt. Det skulle alltså leda till kraftiga ökning av deras tomträttsavgäld, om

inte kommunen ger rabatt. Det finns det möjlighet för kommunerna att göra.

Fru ålderspresident! Det är den typen av problematik och remisskritik som har lett till att varken den förra regeringen, som Kristdemokraterna satt i, eller den här regeringen, som jag sitter i, har valt att gå fram med förslaget. Effekterna blir helt enkelt inte riktigt bra. Så länge vi inte har något bättre system får vi leva med det vi har, fru ålderspresident.

Anf. 11 LARRY SÖDER (KD):

Fru ålderspresident! Tack, ministern, för diskussionen! Jag håller givetvis inte med om varför vi har den här problematiken, det vill säga att bostadsbyggandet minskar i Sverige. Jag hävdar att det är krisrestriktionerna som har blivit alltför snäva. Både hängslan och livrem gör att det ser ut på det här sättet. Det är den regering som sitter nu som ansvarar för det.

Ministern hävdar att jag inte är för investeringar i bostäder över huvud taget. Det är jag visst. Men jag tycker att investeringarna ska göras i människorna. Se i stället till att höja bostadsbidragen för människor så att de kan hyra de lägenheter vi har, i stället för att stoppa investeringsbidraget rakt i fickan på företagen. Det skapar inte nya bostäder i längden.

Man måste i stället se att kommunerna har ett ansvar för att lösa bostadsfrågan för sina medborgare. Just nu ryggas många kommuner undan från det. Men det har man faktiskt. Om tomträten är en del av det får de regler som finns ses över.

Vi kristdemokrater har ett antal förslag för hur man skulle kunna förändra systemet med tomträter. Man skulle kunna förändra avgäldssystemet och införa en löpande avgäldsränta om 2,75 procent, enligt utredningens förslag – precis som ministern sa är många av förslagen i utredningen från 2012 bra. Det ska också gälla i hela landet. Därmed försvinner olikheten mellan kommuner, och systemet blir mer förutsägbart för hushållen.

I min politik utgår jag från människor. Det betyder att människor ska tycka att det är förutsägbart. Det är människor som ska ha möjlighet och råd att göra detta. Och det är kommunernas skyldighet att se till att människor har tak över huvudet.

Vi tycker också att avgäldsunderlaget för småhus ska omvärderas när hushållet väljer att flytta och därmed avsäger sig tomträten. Det gör avgälden förutsägbart under hela boendetiden, och de snabba värderingsökningar som kan ske med dagens system minskar.

Avgälden ska också justeras varje år, precis som ministern sa, och skrivas upp med till exempel konsumentprisindex mellan värderingarna.

Vi tycker även att man ska uppmuntra till projekt när det gäller tomträtt för småhus. För det kan man ha stimulansmedel till kommunerna, till exempel stå för de va-kostnader som är en tung börda för människor som ska bygga sitt hus. Tomt och va är stora delar.

Det är några förslag som jag tror att ministern ändå har tänkt på tidigare. Jag tror att ministern kan ge en liten syn på de förslag som läggs fram och om de är möjliga att införa.

Enligt mitt sätt att se på det finns det underlag för att kunna fatta beslut i riksdagen i dag. Det behövs bara en proposition. Det är ministerns ansvar att se till att vi får en sådan. Det är ministerns ansvar att se till att vi har bostadsbyggande i landet som motsvarar det behov som finns. Det har vi inte i dag.

Jag ställde interpellationen till bostadsministern. Till honom har jag flera gånger hävdad att vi har en bostadskris i Sverige. Denna regering har inte uppfattat att vi har en bostadskris. Men det har vi. Vi måste vända på alla stenar. Tomträten är en sak som vi kan göra något åt.

Man kan givetvis skylla på en regering som satt för 6 år sedan, 8 år sedan, 10 år sedan, 20 år sedan. Men nu är det denna regering som har ansvaret och som kan göra någonting åt det. Jag hoppas att regeringen tar till sig detta och ser på de möjligheter som finns.

Vi kristdemokrater ser gärna till att gemensamt lösa detta på bästa sätt. Men om man som minister bara säger att vi får leva med det system vi har så har man redan bestämt sig för att inte lägga fram några nya förslag.

Anf. 12 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru ålderspresident! Vi är kvar på ett väldigt högt bostadsbyggande. Vi lyfte under förra mandatperioden bostadsbyggandet kraftigt, till nivåer som vi inte hade sett sedan 70-talet. Nu har det skett en liten minskning. Men vi ligger kvar på en väldigt hög nivå.

Det var något helt annat när Kristdemokraterna regerade. Det första ni gjorde när ni tillträdde 2006, Larry Söder, var att avskaffa investeringsstödet, och bostadsbyggandet bara rasade. Därmed byggde man upp den skuld som man sedan fick, det vill säga ett alltför otillräckligt bostadsbyggande under lång tid.

Likadant var det i höstas – jag behöver inte gå särskilt långt tillbaka. Så fort ni fick möjlighet drog ni in de statliga pengar som vi använder till att bygga just billiga hyresrätter som vanliga människor kan flytta in i. Det är inte på det sättet att de pengarna går rakt ned i fickorna på några fastighetsägare. Vi villkorar det: Om ni bygger billigt så att vanligt folk kan flytta in, få hyror och rimliga villkor får ni pengar, annars inte.

Om vi skulle gå via bostadsbidraget skulle vi inte alls ha någon press på bostadsproduktionskostnaderna. Då skulle staten i efterhand täcka kostnaderna. Risken är då att man fortsätter att bygga jättedyrt och att skattebetalarna sedan får betala det via höga bostadsbidrag. Det är inte särskilt klokt. Då kan vi verkligen tala om att fylla fickorna på fastighetsbolagen, eftersom de kommer att kunna bygga mycket dyrare och räkna med att staten ska fylla på folks plånböcker därefter. Det är ingen bra idé.

När Kristdemokraterna regerar minskar bostadsbyggandet. När vi regerar ökar bostadsbyggandet. Så är det faktiskt.

Larry Söder föreslår en avgäldsränta och säger att det inte behövs någon beredning för det. Det kan bara läggas fram en proposition. Nu har vi ett beredningstvång i regeringsformen. Det innebär att alla förslag som läggs fram till den här kammaren måste vara utredda, och konsekvenserna måste vara utredda. Det är inte konsekvensen av Larry Söders förslag.

Min fråga till Larry Söder blir: Vilka blir effekterna för kommunerna med den idé som du har? Har du något svar på den frågan? Vilka blir effekterna för de enskilda boende?

Vi vet att 2012 års utredning skulle utgöra en väldigt hård smäll för kommuner som Västerås, Luleå och Eskilstuna. Såvitt jag vet har KD inte satt av några extra pengar till kommunerna för att kompensera dem för detta. En sådan konsekvensanalys är väl inte gjord? Jag har därför en fråga

med anledning av Larry Söders förslag. Vad blir konsekvenserna för kommunerna?

Vi vet också att med 2012 års förslag skulle tomträttsinnehavare i Stockholm och Göteborg förmodligen få en kraftig smäll då deras avgälder ökar – såvida inte kommunerna gav dem rabatt, men det kan man inte vara säker på. Vad skulle KD:s förslag innebära för de enskilda boende? Det har de såvitt jag vet heller inte analyserat.

Så enkelt är det alltså inte, fru ålderspresident, att man bara kan lägga fram en proposition utan att den har genomgått en konsekvensanalys. En sådan måste faktiskt göras. I den utredning som kom 2012, som den borgerliga alliansregeringen inte gick vidare med, är nackdelarna så pass stora att heller inte jag är beredd att gå vidare med förslaget.

Det finns säkert annat man kan göra. Det får vi analysera vidare. Men där är vi inte i dag.

Anf. 13 LARRY SÖDER (KD):

Fru ålderspresident! Alla som har byggt en bostad vet att det tar ganska lång tid att få en bostad på plats. Det är nog inte orimligt att tänka sig fyra till fem år. Från tanke till att det står en bostad på plats tar det alltså fyra till fem år.

Fundera på hur det såg ut för fem år sedan: Vem fattade beslut om att bygga bostäder? När började det sedan falla? Den ökning som kom under den förra mandatperioden är inte denna regerings förtjänst. Den är alliansregeringens förtjänst. De sänkningar som däremot kom 2018, trots regeringens investeringsstöd, innebar sammanlagt en minskning av antalet bostäder.

Morgan Johansson kan notera detta och se efter bland siffrorna. År 2018 minskade bostadsbyggandet jämfört med 2017, trots att det fanns ett investeringsstöd. Detta bevisar att investeringsstöd inte ger fler bostäder utan bara andra typer av bostäder, till exempel hyresbostäder som ju Morgan Johansson tycker att vi bara ska bygga. Jag tycker däremot att det ska finnas ett blandat boende och sådant som människor faktiskt vill ha. Nio av tio unga vill ha ett eget boende. Då är det vår skyldighet att se till att det finns en möjlighet till det.

Morgan Johansson har klart och tydligt talat om att tomträtter inte är något man ska lägga tid på, utan det system vi har får vi leva med. Kristdemokraterna har ett antal förslag som är möjliga att genomföra. Jag tar gärna en kaffe med Morgan Johansson då jag kan förklara mer vad detta innebär och hur vi skulle kunna gå vidare och göra detta gemensamt.

Man kan inte bara säga till Sveriges bostadsönskande ungdomar att de inte har någon möjlighet att köpa en egen bostad eftersom kreditrestriktionerna är så pass höga att de måste vänta. Det här med tomträtter tänker man heller inte förändra.

Detta är ganska beska besked till ungdomar som vill ha en egen bostad.

Anf. 14 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru ålderspresident! Återigen, Larry Söder: Att bostadspriserna presades upp kraftigt under er period var en effekt av att ni avskaffade fastighetsskatten. Då blev tröskeln högre. Det måste du ändå förstå. Om man

sänker fastighetsskatten pressar man upp villapriserna. Precis detta har inträffat.

Man kan naturligtvis jonglera med årtal, men faktum är att när ni avskaffade investeringsstödet 2007 rasade bostadsbyggandet. Så var det faktiskt. Det berodde inte på att man hade planerat dåligt tidigare, utan det berodde på att det plötsligt fanns ett antal planerade projekt som man inte längre kunde räkna hem. Då lade man i stället ned dessa projekt. När vi sedan återinförde stödet ökade bostadsbyggandet, och det ökade kraftigt till en nivå som vi inte har sett sedan 70-talet.

Jag är naturligtvis inte ute efter att bara bygga hyresrätter, utan jag vill ha ett blandat byggande. Så ser det också ut. Men faktum är att de som kanske ska flytta hemifrån och bilda familj och som har ganska låga inkomster inte har flera miljoner på banken. De kan inte bara köpa sig ett hus. Det må vara på tomträtt eller på fri grund; det spelar ingen roll. De är ofta i stället hänvisade till hyresrätter, och därför tycker jag att det är ett problem när byggandet av hyresrätter faller och vill därför stimulera det.

Detta görs på sådant sätt att man ser till att de som bygger billigt och kan erbjuda rimliga hyror får stöd av staten. Annars får de det inte. Men så fort Kristdemokraterna får tillfälle avskaffar de ett sådant system.

Vad gäller tomträtsfrågan tror jag inte att det spelar någon roll om vi dricker kaffe eller inte. Jag ställde ju en fråga till Larry Söder huruvida han hade en konsekvensanalys av detta för kommunerna och för de boende. Det hade han inte. Han vet inte vad som skulle inträffa om hans förslag gick igenom. Så länge vi inte har någon sådan analys kan vi heller inte lägga fram ett förslag som detta i riksdagen.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2018/19:267 om anstaltsplatser utomlands

Anf. 15 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru ålderspresident! Katja Nyberg har frågat mig om jag och regeringen är villiga att överväga möjligheten att hyra anstaltsplatser utomlands. Katja Nyberg har vidare frågat vad regeringen avser att göra för att avvärja den problematik med överbeläggning som redan finns i dag och som förutses öka markant redan nästa år.

Den ökning vi ser av intagna i Sveriges häkten och anstalter är bland annat en effekt av regeringens politik för effektivare brottsbekämpning. Regeringen har skärpt straffen på flera områden, vilket har lett till att fler har kunnat häktas och individer som tidigare hade gått med vapen på stan nu sitter i häkte. Ytterligare satsningar på brottsbekämpningen kan förväntas öka platsbehovet i Kriminalvården ytterligare.

Regeringen har en nära dialog med Kriminalvården om platssituationen och om de åtgärder som myndigheten vidtar för att hantera situationen här och nu och på längre sikt.

Prot. 2018/19:111
29 augusti

Svar på
interpellationer

För att skapa de bästa förutsättningarna för myndigheten vid den uppkomna beläggningssituationen gav regeringen Kriminalvården ett tillskott på 335 miljoner kronor i årets vårandringsbudget. Tillskottet avsåg både medel för att upprätthålla säkerheten vid häkten och anstalter på grund av den höga beläggningen och medel för att täcka ökade kostnader för transporter av frihetsberövade. Att frihetsberövade som behöver transporteras kan förflyttas snabbt och effektivt är en viktig del i fördelningen av beläggningen i Sveriges häkten och anstalter.

En effektiv och säker kriminalvård, anpassad till individuella förutsättningar och behov, har tagit lång tid att bygga upp, och den har bidragit till att återfallen i kriminalitet har minskat över tid. Denna utveckling ska fortsätta, och den ska fortsätta på svensk mark. Att hyra anstaltsplatser utomlands kan inte ersätta behovet av fler platser i Sverige, och det är inte resurseffektivt. Det är inte heller en lösning som Kriminalvården själv efterfrågar.

Min utgångspunkt är att Kriminalvården ska ha tillräckliga resurser för sin verksamhet och att det finns en god kapacitet att omhänderta häktade och fängelsedömda.

Anf. 16 KATJA NYBERG (SD):

Fru ålderspresident! Det som justitieministern säger stämmer, det vill säga att de lagändringar som har genomförts har påverkat klientflödet till anstalterna. Men det beror också mycket på att oppositionen har varit pådrivande i detta. Regeringen har dock fortfarande en passivitet och skrämmande senfärdighet vad gäller Kriminalvårdens kapacitet.

Kriminalvården har i dag ett överhängande problem med överbeläggning på både häkten och anstalter. Det kräver snabba lösningar. Beläggningsgraden var den 5 augusti i år i genomsnitt hela 98 procent. Om man jämför med en optimal beläggning på 80 procent förstår nog de flesta att situationen inte är hållbar. På grund av den rådande platsbristen tvingas interner att bo dubbelt och gemensamhetsutrymmen tas i anspråk.

Kriminalvården kan i dag inte sköta sin verksamhet på ett tillfredsställande sätt. Det ökar trycket på både personal och intagna. Det leder till ett ökat slitage på befintliga anstalter, som inte kan renoveras i den takt som behövs, samt ökade konflikter mellan interner, vilket många gånger utmynnar i väldigt våldsamma situationer.

Det tar sex till tio år att bygga en anstalt. Därtill kan läggas den tid det tar innan det första spadet tas. Trots det överhängande behovet av nya anstalter finns i dag inga säkerställda planer på att bygga några nya anstalter. De föreslagna åtgärderna är att kapaciteten hos befintliga anstalter ska utökas. Men det kommer inte att räcka. Hall ska utökas med ca 200 platser inom en period på fem till sju år. Sedan finns en mindre mängd utökade platser på ytterligare några anstalter, såsom Tidaholm och Sagsjön.

Den beräkning som Kriminalvården har gjort innebär att det inom fem år kommer att saknas 1 000 platser. Jämfört med förra året finns det 400 fler intagna inom kriminalvården. Ekvationen går helt enkelt inte ihop.

Detta kommer att innebära ytterligare lidande för enskilda individer, som riskerar att möta sina gärningsmän ute på gator och torg på grund av att det saknas anstaltsplatser. Det kommer att innebära ökade kostnader för samhället. Det kommer också att innebära att nya brottsoffer skördas, då

kriminella på grund av platsbrist inte kan inkapaciteras i tillräcklig omfattning.

För att lösa den akuta överbeläggningen är det absolut snabbaste alternativet att hyra anstaltsplatser utomlands. Det är redan beprövat av både Norge och Belgien, som hyrde platser i Nederländerna, vilket föll väl ut. Självklart behöver vi arbeta för att få till en väl fungerande kriminalvård i Sverige. Men som justitieministern redan vet har vi inte en väl fungerande kriminalvård i dag. Vi har inte den tid som det tar att vänta på att kapaciteten ska bli tillräcklig. Regeringen har helt enkelt inte agerat i tid.

Att huvudregeln bör vara att vi själva har kapacitet i svenska anstalter och häkten är förståeligt. Men att vi i dag och i framtiden kommer att sakna platser och kan tvingas senarelägga nödvändiga straffskärpningar är förskräckligt. Regeringens senfärdighet i att ge Kriminalvården de resurser den behöver för att kunna tillhandahålla häktes- och anstaltsplatser medför att vi måste se till andra alternativ. Vi behöver hitta snabba och konstruktiva lösningar. Att bångstyrt vägra se till alternativa lösningar när verkligheten ser ut som den gör är allt annat än ansvarsfullt.

Anf. 17 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru ålderspresident! Man kan förstå själva grundtanken i interpellationen. Vi har gått fram med hårdare straff, ökade resurser till polisen, bättre verktyg för polisen och ökade häktningmöjligheter. Till följd av den nya lagstiftningen häktar vi nu till exempel fem gånger så många personer för grovt vapenbrott som vi gjorde för ett år sedan. Det är bakgrunden.

Det här är i grunden en ganska bra utveckling. Om man ska få ned skjutningarna och sprängningarna måste den organiserade brottsligheten stampas bort i de områden där den finns. Det gör vi på flera sätt: ökad polisnärvaro, kameraövervakning, ökade häktningmöjligheter, ökade möjligheter till hemlig avlyssning, gränskontroller och mycket mer.

Det här har lett till en snabb ökning av beläggningen. Vi hade i våras över 100 procents beläggning både på anstalter i säkerhetsklass 1 och 2 och på häktena. Sedan gick det ned lite under sommaren, men vi följer det vecka för vecka. Vi dubbelbelägger häktesceller. Vi har satt in väningsängar på Kumla för att se till att ha folk på plats där. Men i grunden är utvecklingen att man ser att folk som tidigare sprang runt med vapen på stan nu sitter i buren.

Vi har utökat antalet beredskapsplatser kraftigt. Det har blivit nästan 400 platser till på bara två år. På häktessidan är det Helsingborg, Kronobergshäktet och Göteborg som vi har byggt ut. Vi kommer att fortsätta med detta.

Kriminalvården har varit och är en av de viktigaste frågorna i de budgetförhandlingar som vi nu bedriver. Tyvärr innebar förra höstens M-KD-budget, som Sverigedemokraterna gav sitt stöd till att rösta fram, alldeles för lite pengar till Kriminalvården. För det här året hade Kriminalvården äskat 395 miljoner kronor. Man fick bara 85. Sverigedemokraterna röstade på den budgeten för det här året. Det innebar att vi hamnade i ett problem när vi sedan kom tillbaka igen i januari. Nästan det första vi fick göra var att se till att skjuta till mer pengar till Kriminalvården än vad ni hade gjort, Katja Nyberg. Vi sköt till över 300 miljoner redan i våras. Det kommer ytterligare en chans när vi går fram med budgeten nu i höst. Men att påstå

Prot. 2018/19:111
29 augusti

Svar på
interpellationer

att vi skulle ha varit senfärdiga när Katja Nyberg själv suttit i den här kammaren och tryckt fram alldeles för lite pengar till Kriminalvården är faktiskt inte trovärdigt. Ni skulle ha gjort ert jobb förra hösten i stället.

Är det då ett alternativ att hyra platser? Norge gjorde det. Jag approachades för några år sedan av den norska justitieministern, som ville hyra platser i Sverige. Jag sa då nej, för jag förstod att vi skulle behöva våra egna platser. Dem kan vi inte hyra ut till Norge. I stället gick man till Holland. Man ingick ett avtal där man betalade över 1 miljon per plats. När man skulle transportera de frihetsberövade fick man åka fram och tillbaka med halvfulla flygplan. Det var alltså en stor kostnad även på transportsidan. Det ledde så småningom till att Norge slutade med detta. Man hade det mellan 2016 och 2018. Numera har man det inte.

Detta är en mycket dyr och omständlig metod om man vill öka kapaciteten. Jag tror att det är mycket bättre att i stället se till att de utländska medborgare som vi i dag har på våra svenska anstalter och som inte har anknytning till Sverige avtjänar sina straff i sina hemländer i större utsträckning. Det handlar framför allt om länder som Litauen, Polen, Rumänien och Georgien, vilka vi har problem med när det gäller internationella stödligor. Vi har ett pågående arbete med de länderna för att se till att dessa personer kan avtjäna sina fängelsestraff i sina hemländer. Då får vi loss platser, fru ålderspresident, och dem behöver vi till våra egna bovar, som vi fångar på gator och torg nu.

Anf. 18 KATJA NYBERG (SD):

Fru ålderspresident! Justitieministern säger att vi har dessa överbeläggningar tack vare straffskärpningar och kriminalisering av fler brott. Det låter bra, och det är i någon mening korrekt. Men det relevanta är faktiskt det proportionerliga utfallet och inget annat. Fakta från Brå är att antalet anmälda brott mot vapenlagen ökat med 30 procent sedan 2013. Ett rimligt antagande är med detta som utgångspunkt att det går omkring fler individer med vapen på stan, inte färre. Jag tror inte heller att alla de som dagligen lever i den här verkligheten, där skjutningar, överfall och sprängningar normaliserats, delar ministerns mer positiva ingång till ämnet. Att individer som tidigare gått på stan med vapen nu häktas säger egentligen ingenting om helhetsbilden. Det väger inte upp det faktum att den kriminella massan visat upp en stadig tillväxt under Morgan Johanssons tid som minister. Att det nu lagförs fler kompenserar inte för den ökning av omfattningen av kriminella element som Morgan Johansson i likhet med tidigare alliansregering i allra högsta grad är ansvarig för.

Det jag undrar är om Morgan Johansson kan se att det inte går att omhänderta någon om det inte finns någon plats att kvarhålla vederbörande på. Är det fullt så är det fullt. Detta är något som även statsministern tillstår. Då krävs akuta och resoluta lösningar.

I regeringens vårproposition fick Kriminalvården ökade anslag, men de pengarna skulle framför allt gå till transportuppdrag. Resterande är inte tillräckligt för de behov som finns i dag. Att Kriminalvården saknade pengar till transportuppdraget är klarlagt. Att det här skulle hjälpa i den utsträckning ministern verkar vilja ge sken av kan endast den mest välviligt inställda hålla med om.

Den genomsnittliga beläggningen är i dag 98 procent. För att kunna upprätthålla de platser som finns krävs en förvaltningsmarginal om minst 15 procent. Trots ökade anslag i kommande budget kommer problemen ändå att kvarstå i många år framöver. Det går inte att förbise att det tar flera år att bygga nya anstalter, och det gäller även utökning av platser på befintliga anstalter. Det är således med detta som det är för regeringen med mycket annat: Det är för lite som sker, och det som sker kommer för sent.

Anf. 19 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru ålderspresident! En invändning mot Katja Nybergs resonemang är naturligtvis: Varför ska vi betala dyrt när vi kan få det gratis? Som jag sa i slutet av mitt förra inlägg inriktar vi oss i stället på att de utländska medborgare som sitter i svenska fängelser och inte har anknytning till Sverige ska avtjäna sina straff i sina hemländer i ökad utsträckning. Vi driver detta framför allt gentemot Rumänien, Litauen, Georgien och Polen – länder som vi har en hel del problem med när det gäller internationella stödligor. Det är inte som Sverigedemokraterna ibland påstår, att det är de stora flyktinggrupperna som sitter på svenska fängelser, utan det är i mycket de här ländernas medborgare som vi talar om. Om de i ökad utsträckning avtjänar sina straff i sina hemländer tjänar vi ungefär 1 miljon per plats och år. Då får vi också ökade möjligheter att klara kapaciteten.

Samtidigt måste vi förstås bygga ut kapaciteten, vilket också har gjorts på senare år. Vi har tillskapat nästan 400 platser på bara två år. Vi har även byggt ut när det gäller häkten. Jag nämnde Helsingborg, Göteborg och Kronobergshäktet. Vi kommer förstås att fortsätta att göra de utbyggnaderna.

Men det kräver, fru ålderspresident, att det finns pengar i statsbudgeten. Här agerar Sverigedemokraterna precis tvärtom. Katja Nyberg satt själv här i kammaren och tryckte igenom Moderaternas och Kristdemokraternas budgetmotion i höstas. Kriminalvården hade begärt 395 miljoner kronor, fru ålderspresident. Moderaterna, KD och Sverigedemokraterna gav dem 85 miljoner – mycket mindre än vad de skulle ha gjort. När Katja Nyberg pekar på regeringen och säger att vi är senfärdiga och inte levererar tycker jag nog att hon också ska se sig själv i spegeln och fråga: Varför gjorde vi på det här sättet?

Den stora satsningen i den budgeten var för övrigt inte rättsväsendet; det var 20 miljarder i skattesänkningar. Det är mer än dubbelt så mycket som hela kriminalvården kostar på ett år. Det blir så när högern styr. Det pratas mycket om rättsväsendet och det pratas mycket i övrigt, men till syvende och sist handlar det alltid om skattesänkningar. Det innebär att det blir ännu svårare för oss att ta fram de resurser som behövs för att hela rättsväsendet ska klara sig.

Katja Nyberg kan inte springa undan sitt eget ansvar för att förra året ha tryckt igenom den budget som gav alldeles för lite pengar till kriminalvården.

Nu är vi som sagt i ett läge där vi budgetförhandlar, och detta är en viktig fråga i de förhandlingarna. Om några veckor får vi se hur vi landar för nästkommande år men också för innevarande år.

Jag kan också säga att även om situationen i Sverige nu är ansträngd var den mycket mer ansträngd i Norge när man tog det här steget. Då hade man en soningskö på två år. Man fick alltså vänta i upp till två år på att få avtjäna sitt straff, vilket ju är helt bisarrt. Först får man vänta på att bli dömd, och sedan får man stå i kö för att få avtjäna sitt straff – egendomligt.

I Sverige har vi ingen soningskö. Här har vi den ordningen att de som är häktade börjar avtjäna sitt straff så gott som direkt medan de som inte är häktade ska inställa sig i huvudsak inom 50 dagar. Vi har alltså inte alls samma situation i Sverige i dag som man hade i Norge då. Det var ett helt annat läge.

Återigen, fru ålderspresident, är lösningen på detta att fortsätta bygga ut kriminalvården. Vi ska se till att ta fram de resurser som behövs. Vi ska också se till att utländska gärningsmän som inte har anknytning till Sverige avtjänar straffen i sina hemländer. Om det då under en period skulle innebära att man ibland måste fortsätta att dela celler får vi helt enkelt ta det.

Anf. 20 KATJA NYBERG (SD):

Fru ålderspresident! Justitieministern pratar om förra årets budget, men det här är ju någonting som har pågått under flera år. Då är det faktiskt regeringens budget som har rätt. Därför tycker jag att det är fel att säga att det är förra årets budget som har påverkat den situation vi har i dag. Det är det absolut inte. Detta är någonting som har varit långsiktigt. Man måste titta på det under lång tid.

Jag välkomnar regeringens förslag att utländska medborgare ska avtjäna straff i sina hemländer. Det man kan fråga sig är hur vi ska få det att fungera i praktiken, varför det inte görs redan i dag och när det i så fall skulle kunna bli verklighet. Vi behöver agera snabbt, eftersom det är ett överhängande problem. Jag kan inte se någon ljusning i form av en nedgång i kriminaliteten de kommande åren, snarare tvärtom.

Den utredning som nu är ute på remiss är ett litet steg i rätt riktning, men jag kan inte se att det kommer att underlätta problemen nämnvärt. Problematiken ligger ofta i att de länder som dessa gärningsmän är medborgare i inte tar emot dem eller att de utövar straff på sådana sätt som står i strid med internationella konventioner.

Det enklaste sättet att läka detta är att ändra reglerna om utvisning. Ta till exempel anknytning till det svenska samhället. Är det verkligen relevant när en utländsk medborgare begår våldtäkt eller mord att ta hänsyn till personens anknytning till Sverige? Då har man väl förverkat den rätten, tycker jag.

Det vi behöver göra är att avtala med andra länder att de ska ta emot sina kriminella medborgare och att dessa måste behandlas i enlighet med internationell rätt. Följs inte internationell rätt kan det kontrolleras genom att bidrag till dessa stater dras in eller genom att man skapar andra incitament för att de internationella konventionerna ska följas.

Anf. 21 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru ålderspresident! Katja Nyberg säger att detta har pågått under flera år. Det är en sanning med modifikation. Detta har framför allt hänt under det senaste året. På ett enda år ökade beläggningsgraden med nästan 10 procentenheter. Det var en följd av många saker. Dels tror jag att det

var en följd av att polisens effektivitet ökade. Resurserna i polismyndigheten har börjat märkas. Sedan har vi också de lagändringar vi gjort, framför allt de ökade häktningmöjligheterna för dem som misstänks för grovt vapenbrott. De gjorde att vi först fyllde upp häktena ganska snabbt, och i nästa steg började vi fylla upp anstalterna.

Men dessförinnan, när jag tillträdde för fem år sedan, hade vi ganska många tomma platser i kriminalvården. Dessutom var det överskott i kriminalvården. Detta är alltså något som i praktiken har hänt det senaste året.

Det var därför det var så olyckligt att det just vid det tillfälle då kriminalvården behövde ha mer pengar, det vill säga för innevarande år, kom en M-KD-motion som gav helt otillräckliga resurser och som Sverigedemokraterna dessutom såg till att rösta igenom. Man kan inte i ena andetaget rösta igenom en sådan motion och i nästa andetag stå här och anklaga regeringen för att vara senfärdig. Då tappar man helt trovärdigheten, fru ålderspresident.

Överföringar till andra länder görs redan i dag. Vi har ökat takten; det är fler som nu överförs till andra länder. Den utredning som Katja Nyberg nämner handlar om att inrätta ett särskilt skyndsamt krav så att det ska gå fortare att göra detta, men sedan handlar det om att se till att dessa länder tar emot och också har fängelser på en nivå som man kan avvisa till. Då är det återigen länder som Rumänien, Polen, Litauen och Georgien som vi framför allt inriktar oss på. Det är där vi har den stora problematiken med internationella stöldligor, och det är den typen av klienter det handlar om.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2018/19:293 om kostnadsökning i välfärden

Anf. 22 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru ålderspresident! Elisabeth Björnsdotter Rahm har frågat mig om jag anser att ökad moms med 25 procent för endast privata aktörer är att se till behovet av att ha en mångfald av aktörer och goda villkor för enskilt drivna verksamheter inom vår välfärd, samt om jag anser att likvärdiga villkor ska råda inom välfärdssektorn och vad man i så fall gör för att förhindra en snedvriden konkurrens.

Regeringen arbetar i enlighet med januariavtalet, den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna, för att alla aktörer inom välfärden ska ha likvärdiga villkor oavsett driftsform.

Högsta förvaltningsdomstolen har i en dom från juni 2018 tolkat mervärdesskattelagens regler om undantag från skatteplikt för sjukvård mot bakgrund av EU-rätten. Som en följd av domen publicerade Skatteverket i oktober 2018 ett ställningstagande om skatteplikt vid uthyrning av personal inom vårdsektorn och beslutade att vänta med att tillämpa ställningstagandet till tid efter den 1 juli 2019.

Reglerna för mervärdesskatt avseende sjukvård skiljer sig inte åt mellan offentliga och privata vårdgivare. Förändringen innebär en ökad kostnad för mervärdesskatt i de fall inhyrd personal anlitas i verksamheten.

Det finns ett särskilt ersättningsystem där kommuner och landsting kompenseras för kostnader för mervärdesskatt i verksamheter som är undantagna från skatteplikt, till exempel hälso- och sjukvård. Landstingen kan söka ersättning dels för faktiska kostnader för mervärdesskatt i den egna verksamheten, dels med en schablonersättning för kostnader för mervärdesskatt som avser verksamhet som bedrivs i privat regi. Systemets syfte är att kostnaden för mervärdesskatt inte ska påverka om landstinget väljer att utföra sjukvård i egen regi eller upphandla verksamheten från privata utförare.

En statlig utredning hade i uppdrag att bland annat undersöka möjligheten att ersätta även privata utförare med faktiska kostnader. Den bedömning som gjordes var att en sådan lösning där ersättning utgår för faktiska kostnader direkt till privata företag visserligen skulle kunna skapa konkurrensneutralitet avseende momsens men bland annat att den inte skulle vara förenlig med EU-rätten (SOU 2015:93 *Översyn av ersättning till kommuner och landsting för s.k. dold mervärdesskatt*).

Riksdagen fattade den 19 juni 2019 beslut om ett tillkännagivande som innebär att regeringen skyndsamt skulle göra en konsekvensanalys av Skatteverkets tolkning att konsultlösningar i vården är mervärdesskattepliktiga och vid behov återkomma med ett förslag som neutraliserar konsekvenserna för vårdgivare och patienter snarast möjligt (rskr. 2018/19:299). Ärendet bereds i Regeringskansliet.

Anf. 23 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M):

Fru ålderspresident! Jag hoppas att fru ålderspresidenten har haft en bra sommar och att även statsrådet har haft det. Jag tackar statsrådet för svaret på min interpellation, som jag skrev tidigare i somras.

Nu har den 1 juli redan passerat, och Skatteverket har, som utlovat, infört moms på vårdtjänster i en för övrigt momsbefriad verksamhet. SKL och Vårdföretagarna är två stora aktörer som har varit tydliga med att denna så kallade vårdmoms kommer att få fruktansvärda konsekvenser för en redan nu hårt belastad vård- och omsorgssektor.

I det så kallade januariavtalet, som regeringen tecknat tillsammans med Centerpartiet och Liberalerna, står det tydligt i punkterna 60–63 att vård och omsorg ska drivas under lika villkor och att det ska råda konkurrensneutralitet. Statsrådet säger själv i sitt svar att alla aktörer inom välfärden ska ha likvärdiga villkor oavsett driftsform.

Nu ser det ju inte riktigt ut så. Regionerna runt om i Sverige kompenserar sina egna verksamheter för den ökade momskostnaden, men de verksamheter som drivs med alternativa driftsformer lämnas utan kompensation och utan möjlighet att, som brukligt är, ta ut moms från slutkunden, i detta fall patienten.

Märkligt är att de flesta verksamheter har avtal med regionen om att driva hälso- och sjukvård, vilket innebär att de måste förhålla sig till regionens regelverk, taxor och riktlinjer. Ändå särskiljer man möjligheten till moms-kompensation, vilket jag finner anmärkningsvärt.

Skatteverket förväntar sig att alla alternativa driftsformer ska betala moms från sitt eget kapital. Detta är en helt absurd situation. Det går inte att driva verksamhet på lika villkor om denna absurda situation kvarstår.

Prot. 2018/19:111
29 augusti

Svar på
interpellationer

Anf. 24 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru ålderspresident! Elisabeth Björnsdotter Rahm ställer en viktig fråga som naturligtvis måste hanteras inom ramen för Regeringskansliets beredning av riksdagens tillkännagivande. Det är detta som Regeringskansliet nu fokuserar på.

Det är dock viktigt att här påminna om att reglerna för mervärdesskatt avseende sjukvård är desamma för offentliga och privata utförare. Den specifika tolkning som gjorts av Högsta förvaltningsdomstolen och som lett till en annan bedömning hos Skatteverket gäller specifikt ökad kostnad för mervärdesskatt i de fall inhyrd personal anlitas i verksamheten. Det är alltså viktigt att vi isolerar frågan till de delar av sjukvården detta berör.

Då är frågan: Vad finns det i dag för system för att hantera merkostnaderna, å ena sidan för landstingen och å andra för de privata utförare som finns i landstingens verksamheter? Precis som jag sa i interpellationssvaret har vi ett ersättningssystem som kompenserar landstingen för dessa kostnader. Upplägget är sådant att landstingen i sin tur ska ta med detta i de avtal som tecknas med de privata utförare som finns i respektive landsting.

Utredningen tittade noga på frågan om systemet kan förändras och om man skulle kunna ha en direkt ersättning till de privata utförarna. Utredningen kom fram till att detta inte var förenligt med EU-rätten.

Något som jag inte sa i svaret men som ändå är värt att nämna här är att utredningen också kom fram till att nuvarande ersättningsnivå för landstingen – som alltså ska kompensera för de kostnader som landstingen har med anledning av privata utförarens momsituation – är högt räknad. Det var alltså enligt utredningen en överkompensation med 1,3 miljarder kronor som betalades ut under 2017. Utredningen kom fram till att man borde sänka schablonkompensationen från 6 procent till 5 procent.

Vi har alltså redan i dag ett system som kompenserar och till och med överkompenserar landstingen för de kostnader som är aktuella i den här debatten. Då är detta nog en fråga som måste hanteras av respektive landsting, för staten går naturligtvis in och följer den modell som vi har med schablonersättning till landstingen.

Men med anledning av det tillkännagivande som riksdagen har beslutat om jobbar regeringen naturligtvis vidare med frågan utöver det som jag beskrev i svaret.

Anf. 25 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M):

Fru ålderspresident! Tack, statsrådet! Ni gör mig ännu mer förbryllad, och jag blir ännu mer ifrågasättande då ni säger att landstingen är överkompenserade. Dessutom ska de alltså kompenseras ytterligare för den ökade vårdmomsen när landsting och regioner är så beroende av inhyrd personal som de är i dag.

Jag skulle också vilja fråga statsrådet hur regeringen ser på det lagförslag som Vårdföretagarna har överlämnat till regeringen och som på det stora hela skulle undanröja de problem i lagstiftningen som statsrådet lyfte fram. Lagförslaget är utarbetat av ett företag som heter Deloitte, som är experter på momsfrågor, och granskat av docent Pernilla Rendahl, som är

en av Sveriges mest välrenommerade forskare i finansrätt ur ett EU-perspektiv vid Handelshögskolan i Göteborg. Hon bedömer att EU-rätten inte på något vis hindrar regeringen från att genomföra förslaget från Vårdförstagarna.

Frågan är akut och kan inte vänta. Det handlar inte om att man, som det står i tillkännagivandet, vid behov ska se över frågan, utan denna ändring av lagen är ett måste för att vår välfärd ska kunna fortsätta att erbjuda vård och omsorg till våra medborgare.

Med tanke på att det finns ett förslag till lagändring på plats och att det är granskat och inte strider mot gällande EU-lagstiftning förutsätter jag att regeringen snabbtredrer frågan, så att riksdagen snarast kan få denna lagändring på sitt bord, så att beslut kan fattas.

Anf. 26 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru ålderspresident! Jag vill passa på att tacka Elisabeth Björnsdotter Rahm för det starka engagemanget för svensk välfärd. Vi behöver ha mer diskussion om hur vi ska underlätta för alla dem som sliter i välfärden, både de som jobbar i landstingens och kommunernas egna verksamheter och naturligtvis alla medarbetare på den privata sidan i den offentligt finansierade välfärden.

Självklart är också skatterättsliga frågor väldigt relevanta här. Det är ingen tvekan om det. Det är också därför vi har kompositionssystemet med schablonersättning, bland annat, till landsting för de merkostnader som privata utförare och landsting har för momsen.

Regeringen har naturligtvis stor respekt för det oberoende som Högsta förvaltningsdomstolen och Skatteverket har och ska ha i rättstillämpningsfrågor. Nu har en ny praxis bildats, och det påverkar Skatteverkets tillämpning. Mot bakgrund av den nya praxisen ska vi naturligtvis göra vad vi kan för att analysera läget och säkerställa att vi i staten gör vad vi kan för att skapa goda och likvärdiga förutsättningar för välfärden.

Som Elisabeth Björnsdotter Rahm nämner finns det aktörer, branschorganisationer, som lagt fram förslag om förändringar i skattelagstiftningen. Det är utanför mitt ansvarsområde. Det som jag och den del av Finansdepartementet som jag arbetar med har fokuserat på handlar specifikt om frågan om ersättningssystem. Det är statsrådet Magdalena Andersson som är ansvarig för de skatterättsliga frågorna. Men självklart jobbar Regeringskansliet brett med dessa frågor utifrån det tillkännagivande som riksdagen beslutat om.

Anf. 27 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M):

Fru ålderspresident! Ja, det är lite spännande att Skatteverket har valt att tolka detta EU-direktiv utifrån Högsta förvaltningsdomstolens beslut på ett väldigt specifikt sätt när vårt grannland Finland har gjort en helt annan tolkning av samma EU-direktiv. Därför ser jag det som en stor möjlighet att man ska kunna förändra lagstiftningen på ett väldigt enkelt sätt och att statsrådet tar med sig frågan till finansministern som en akut och viktig fråga när det gäller att vi ska driva vår välfärd vidare.

Dessutom måste jag trycka på det så kallade januariavtalet, som regeringen har ingått med sina stödpartier och som man lyfter fram vid många

tillfällen. Detta beslut strider definitivt mot januariavtalet, där man är tydlig med att det ska finnas konkurrensneutralitet och lika möjligheter att driva verksamhet.

Jag ser i dag ett måste: att vi ändrar detta. Förra veckan var Centerledaren Annie Lööf väldigt tydlig i medierna med att regeringen måste hantera denna fråga för att vår svenska välfärd ska kunna drivas vidare. Jag hoppas att statsrådet tar med sig frågan och att statsrådet lyssnar på sina stödpartier så att vi ska kunna fortsätta att driva vår välfärd i den riktning som vi alla vill.

Anf. 28 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru ålderspresident! Tack, Elisabeth Björnsdotter Rahm, för denna diskussion och för engagemanget i välfärdsrelaterade frågor! Självklart kommer vi att fokusera på denna fråga. Det är *en* av de frågor som är relevanta för välfärdens organisering just nu – det finns väldigt många fler. Naturligtvis kommer vi att säkerställa att vi följer det som parterna har kommit överens om i januariavtalet, och det är att vi ska ha likvärdiga villkor för offentliga och privata utförare i svensk välfärd.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellation 2018/19:294 om kommunernas ekonomi

Anf. 29 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru ålderspresident! Ulla Andersson har frågat finansministern hur hon avser att prioritera resurserna i statens budget för att kompensera för de demografiska förändringar som nu sker i befolkningen och för den vikande konjunktur som påverkar kommunsektorn mycket påtagligt, inte minst i Gävleborg.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Svensk ekonomi står väl rustad för att möta kommande utmaningar. Budgetunderskott har vänts till överskott, sysselsättningsgraden är den högsta på över 25 år och statsskulden är på den lägsta nivån sedan 1970-talet. Full beredskap ska finnas för att hantera en situation där konjunkturen vänder, och överenskommelsen om det finanspolitiska ramverket ska värnas. Det är två viktiga delar i januariavtalet som är en sakpolitisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna. Det är otänkbart för regeringen att äventyra välfärdens finansiering.

En hög sysselsättning är grunden för den gemensamma välfärden. Ett jobb är den viktigaste förutsättningen för egen försörjning och, för utrikes födda, etablering i det svenska samhället. Jobb och sysselsättning är prioriterade områden i januariavtalet.

Förra mandatperioden gjorde regeringen historiska satsningar på välfärden. Utöver välfärdsmiljarderna ingick regeringen exempelvis överenskommelse om stöd till landstingen för bättre resursutnyttjande i hälso- och sjukvården.

Prot. 2018/19:111
29 augusti

Svar på
interpellationer

Under denna mandatperiod kommer regeringen att fortsätta värna välfärden exempelvis genom att arbeta för att i jämn takt förstärka de generella bidragen, vilket är en viktig del i januariavtalet. Exempel på andra statliga insatser, utöver bidrag för läkemedelsförmånen om drygt 28 miljarder kronor 2019, är överenskommelsen med SKL om satsningar med miljardbelopp på att stärka svensk hälso- och sjukvård. Regeringen kommer också att tillsätta en välfärdskommission för att stärka välfärden. Det kommer också även fortsättningsvis att behövas andra statliga insatser som stärker välfärden inom specifika områden.

Det behövs en kombination av åtgärder för att värna och stärka välfärden. Staten ska ge goda förutsättningar för det omställningsarbete som kommer att krävas. Kommunerna och landstingen behöver fortsätta sitt arbete med effektivisering och med att utveckla sin verksamhet efter nya förutsättningar, inom ramen för den kommunala självstyrelsen.

Det kommunalekonomiska utjämningsystemet är en betydelsefull del för att skapa goda förutsättningar för kommuner och landsting. En uppdaterad och förstärkt kostnadsutjämning som går i takt med samhällsutvecklingen och i högre grad kompenserar för gleshet och socioekonomi är viktig för att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar. Beredning av förslaget pågår nu i Regeringskansliet.

Med starka statsfinanser är Sverige väl rustat för att möta utmaningarna. Det är viktigt att de existerande medlen används på ett effektivt sätt. Kommande år finns ett behov av att prioritera hårt för att mer resurser ska gå till välfärden. Regeringen följer noga utvecklingen av ekonomin i kommunsektorn.

Anf. 30 ULLA ANDERSSON (V):

Fru ålderspresident! Jag får börja med att tacka statsrådet för svaret. Som vanligt kan jag konstatera att regeringens företrädare lyfter fram en av de reformer som Vänsterpartiet drev igenom i budgetförhandlingarna under förra mandatperioden – de tio välfärds miljarderna. Det var både viktigt och historiskt stort. Jag tycker att det är bra att utjämningen mellan stad och land i det kommunala utjämningsystemet förbättras något litet. Däremot utelämnar statsrådet i sitt svar att de två öronmärkta miljarderna till äldreomsorgen för att öka bemanningen numera är borttagna genom Moderaternas och Kristdemokraternas budget, och regeringen har valt att inte återinföra dem.

Statsrådet vet precis som jag att kommunsektorn har stora ekonomiska problem framöver. De demografiska förändringarna är här, och det toppas med en annalkande lågkonjunktur. Statsrådet har många vackra ord men presenterar ingen lösning på den frågeställning jag har i min interpellation.

Sveriges Kommuner och Landsting bedömer att det behövs 38 miljarder, förutom det regeringen redan har planerat att tillföra de närmaste åren. Och då räknar ändå Sveriges Kommuner och Landsting med att ett fyrtiotal kommuner och ett antal landsting kommer att behöva höja skatten. Sveriges Kommuner och Landsting bedömer alltså att fler kommuner än under finanskrisen kommer att behöva höja skatten och att vart tredje landsting kommer att gå med underskott, likaså över 100 av landets kommuner. Konjunkturinstitutet bedömer att vi behöver 90 miljarder fram till 2026.

Vi vet att det nästa år kommer att vara svårt och att det under de kommande åren kommer att vara ännu värre. Samtidigt har, precis som statsrådet säger, staten väldigt goda finanser och skulle kunna förhindra besparingar och nedläggningar som nu planeras. Vi har haft ett överskottsmål för statsfinanserna just för att vi skulle möta de demografiska förändringarna. Ja, de är här nu, men var är pengarna?

De tillskott som Sveriges Kommuner och Landsting och Konjunkturinstitutet menar behövs är ju för att upprätthålla dagens personaltäthet i välfärden. Fram till 2026 behöver vi en halv miljon fler anställda i välfärden, av dem 110 000 undersköterskor eller vårdbiträden. Detta är alltså för att hålla dagens personaltäthet, och jag tror att de flesta av oss skulle säga att dagens personaltäthet lämnar mycket övrigt att önska.

Ta till exempel landets äldreboenden, där sjuktalen är nästan dubbelt så höga som på övriga arbetsmarknaden. Eller hemtjänsten i Luleå, som nu får vite på grund av att kommunen förväntar sig att hemtjänstpersonalen i sina ”luckor” ska fixa den enligt lagstiftningen tvingande dokumentationen. Detta ska de göra i de hål de ska ha i sina scheman – scheman som varken har kör- eller gångtider inlagda.

Vi har ett förskoleuppror och ett undersköterskeuppror på grund av välfärdens underfinansiering och därmed bristande personaltäthet. Men statsrådet verkar rätt svarslös, och så är det nog när regeringen i stället väljer att lägga en fjärdedel av det reformutrymme man anser finnas på sänkt skatt för landets höginkomsttagare.

Dagen efter Undersköterskeupprerets demonstrationer mot ovärdiga och orimliga arbetsvillkor runt om i landet kunde vi läsa rubriker som ”Pengaregn över höginkomsttagarna” och ”Guldregn över landets höginkomsttagare”. Undersköterskorna vill ha ett arbete som de orkar med, där kroppen och hjärnan håller och där de har rätt till en fritid så att de också kan leva, och självklart gör de det också för de äldres skull. De anser att de inte kan utföra sitt arbete på det sätt som behövs.

Högavlönade män behöver däremot inte demonstrera för att bli lyssnade på. I Socialdemokraternas Sverige sliter kvinnorna ut sig i välfärden, medan högavlönade och välbeställda män får stora skattesänkningar. Det är en politik som smakar rätt illa.

I detta anförande instämde Andreas Lennkvist Manriquez (V).

Anf. 31 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru ålderspresident! Tack, Ulla Andersson, inte minst för engagemanget för den svenska välfärden och för minskade klyftor i vårt samhälle!

Ulla Andersson var ju direkt delaktig i arbetet med att öka resurserna till kommunsektorn under den förra mandatperioden, då regeringen och regeringspartierna tillsammans med Vänsterpartiet fokuserade på att öka de generella och riktade statsbidragen till kommuner och landsting. Därmed skapades bättre förutsättningar för kommuner och landsting att kunna upprätthålla kvaliteten i den svenska välfärden.

Jag kan lugna Ulla Andersson med att regeringen även under denna mandatperiod kommer att prioritera kommunerna. Det framgår väldigt tydligt av januariavtalet att de generella statsbidragen ska öka i jämn takt. Vi har också en hel del riktade satsningar till olika sektorer i den kommunala sektorn, vilket jag också nämnde i svaret.

Välfärden behöver mer resurser. Där finns ingen konflikt mellan regeringens bedömning och Vänsterpartiets bedömning. Vi behöver mer resurser i svensk välfärd: inom äldreomsorgen, inom sjukvården, inom skolan. Kommuner och landsting ska få mer resurser.

Detta är dock inte hela svaret. Vi måste också ha en rättvisare fördelning av resurserna. Därför arbetar nu regeringen med att så snabbt som möjligt få på plats en förstärkt och uppdaterad kostnadsutjämning så att de kommuner som har de största behoven utifrån sin struktur också ska få en större del av kakan. Vi måste ha en kombination av mer resurser till kommunsektorn, vilket är helt i linje med det som fastslagits i januariavtalet, och en rättvisare fördelning i kommunsektorn, vilket bland annat kräver en uppdaterad och förstärkt kostnadsutjämning.

Vi har en dialog med Sveriges Kommuner och Landsting. Inom ramen för den årliga dialogen diskuterar regeringens representanter med Sveriges Kommuner och Landsting utifrån de olika bedömningar som har gjorts. Även finansministern har bekräftat och talat om den kommunala sektorns stora behov av mer resurser under de kommande åren.

Självklart kommer det här att vara av högsta prioritet i vårt arbete. Vi får inte glömma att en förutsättning för att vi ska kunna öka resurserna till den kommunala sektorn och till välfärden är att människor kommer i arbete. Därför är det också viktigt att fokusera på de delar av politiken som handlar om att göra det lättare för människor att få en egen försörjning och därmed också betala kommunalskatt, vilket är en förutsättning för välfärdens finansiering.

Anf. 32 ULLA ANDERSSON (V):

Fru ålderspresident! Jag kan konstatera att regeringen planerar att tillföra ungefär 5 miljarder i generella statsbidrag till landets samtliga 290 kommuner och 20 landsting. Samtidigt planerar man att sänka skatten med 6 miljarder för de mest välbeställda höginkomsttagarna, det vill säga framför allt män i Danderyd och Djursholm.

De välbeställda höginkomsttagarna får alltså mer av regeringen i tillskott än vad hela Kommun- och landstingssverige får tillsammans i generella statsbidrag. Det säger något om de prioriteringar regeringen gör.

Förutom detta kan vi konstatera att kommunsektorn räknar med ungefär 5 procent i kostnadsökningar på grund av att Arbetsförmedlingen inte fungerar utan är helt sönderslagen i ett nyliberalt experiment. Att det inte finns någon myndighet på plats vare sig fysiskt eller fungerande får också konsekvenser i en annalkande lågkonjunktur.

Kommunernas ekonomi kan låta väldigt tråkigt när man pratar på det här sättet. Men det handlar ju om vilket samhälle vi vill leva i och hur vi ska hålla ihop det här samhället. Jag brukar praktisera i hemtjänsten för att själv kunna ta del av, lyssna på och se hur det faktiskt fungerar i praktiken.

I somras pratade jag med en av undersköterskorna i Alfita. Hon gillade verkligen sitt jobb. Men för henne var de delade turerna av ondo. Hon kunde åka hemifrån vid sextiden på morgonen då hennes barn fortfarande inte var vakna och komma hem halv elva på kvällen och inte ha träffat barnen på hela dagen. Hon satt där i några timmar mitt på dagen utan betalning och bara väntade.

Så ser det ut i Välfärdssverige. Det måste man också ha med sig. Det pågår ett undersköterskeuppror och ett förskoleuppror, alltså i de välfärdsverksamheter som de flesta anser vara de viktigaste vi har. Men arbetsvillkoren och lönerna är alldeles för dåliga, och trots de tillskott vi fick igenom den förra mandatperioden är det stora brister.

Vi har stora "effektiviseringskrav", som det brukar heta i Kommun-sverige, det vill säga egentligen reella besparingar varje år. Men nu är besparingarna betydligt större. I Norrköping ligger de, tror jag, på 700 miljoner. I Gävleborg, där jag kommer ifrån, räknar man med att behöva skära ned ungefär 6 procent av kostnaderna. Det är väldigt mycket pengar, för det mesta av en budget handlar ju om personalen. I Ljusdal planerar man att stänga skolor.

Så här ser det ut runt om i landet. Det är kris på gång. Men regeringens prioriteringar ser inte ut riktigt så. Det beklagar jag djupt, för det skulle verkligen behövas.

Angående det utjämningsystem som statsrådet gärna lyfter fram är det förstås bra att det sker en liten utjämning. Men 1,7 miljarder – bara Gävleborgs regions budget är på 10 miljarder. Då förstår man att 1,7 miljarder inte gör så stor skillnad. Jag tror att Sorsele räknade med att de skulle få 5 miljoner. De behöver 130 miljoner. Gävleborg skulle tillsammans med övriga statsbidrag få 130 miljoner, medan man behöver 600 miljoner.

Det är ganska tydligt och klart att det som regeringen planerar inte på långa vägar räcker till och att personalen där ute kommer att behöva fortsätta att slita och släpa och betala med sin hälsa. Underbetalda kvinnor med dåliga arbetsvillkor verkar vara mindre prioriterade än välbeställda män, och det är sorgligt i sig.

Anf. 33 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru ålderspresident! Tack, Ulla Andersson! Jag kan garantera Ulla Andersson att konflikten kring finansieringen av välfärden och behoven i välfärden inte står mellan Ulla Andersson och regeringen. För denna regering kommer välfärden alltid att vara prioriterad. För denna regering kommer förstärkta resurser till kommunsektorn alltid att vara av högsta prioritet, något som också framgår av januariavtalet.

Ja, det finns andra delar av januariavtalet som fokuserar på skattesänkningar. Men så ser det ut när flera partier möts och når en kompromiss. Det är olika värderingar, olika prioriteringar och olika syn på politiska saksfrågor som svetsats samman i en kompromiss, en kompromiss som är bra för vårt land.

Jag är övertygad om att vi kommer att behöva göra mycket mer för kommunsektorn. Under gårdagen kunde vi se reportaget om situationen i Filipstad. Filipstad är inte ett unikt exempel. Det finns väldigt många glesbygdskommuner i vårt land som har påverkats av urbaniseringens effekter, som har haft en krympande befolkning sedan 70-talet och som också har behövt ta ett väldigt stort ansvar för flyktningmottagandet. Därför är det viktigt att uppdatera kostnadsutjämnningen.

Det är inte hela svaret. Det har heller aldrig varit budskapet från regeringens sida. Därför har vi sagt att kostnadsutjämnningen måste förstärkas och uppdateras parallellt med att de generella statsbidragen ökar. Jag är stolt över den överenskommelse som finns, som fastslår att just de generella statsbidragen ska öka – och inte bara öka utan öka i jämn takt.

Det behövs fler satsningar på välfärden, och självklart måste villkoren för personalen i välfärden förbättras. Det är en viktig fråga för kvaliteten i välfärden. Men i slutändan handlar det om att resurserna måste öka, och självklart kommer vi att göra vad vi kan för att säkerställa att staten bidrar.

Ulla Andersson talar om en kommande ekonomisk kris. Vi vet inte vad som händer i framtiden. Det vi vet är att regeringen genom ordning och reda i statsfinanserna har skapat förutsättningar för staten Sverige att agera om det kommer en ekonomisk kris.

Tack vare ordning och reda i statsfinanserna kan vi också säkerställa att de offentliga verksamheterna och välfärden får mer resurser när behoven uppstår. Det ska vi naturligtvis vara stolta över. Men det innebär också att vi måste värna de ramverk som möjliggjort denna styrka.

Anf. 34 ULLA ANDERSSON (V):

Fru ålderspresident! Det brukar ju vara så att Vänsterpartiet tillsammans med bland annat Socialdemokraterna får ståda upp efter borgarna när de har regerat. Det brukar bli underskott i statsfinanserna då. På något sätt brukar det alltid vara otur när borgarna hamnar i regeringsställning och ekonomin sviktar.

Men om man tittar tillbaka på den förra mandatperioden kan man se att då var det viktigare för regeringen att inte höja skatten än att tillföra kommunerna resurser eller utjämna ojämlikheten.

Nu verkar det vara viktigare att sänka skatten, för det är 5 miljarder i generella statsbidrag och 6 miljarder till välbeställda i Danderyd och Djursholm.

Undersköterskorna demonstrerar men blir tyvärr inte lyssnade på på det sätt som skulle behövas. Jag menar att makten borde respektera vad de för fram.

Finansieringen av välfärden är ju central. Det är därför vi har haft ett överskottsmål. Nu är de demografiska förändringarna här. Därför skulle man också kunna agera från regeringens sida och tillföra stora resurser till kommunsektorn. Det är liksom en kassaskåpsäker investering, sådant man gör när en lågkonjunktur kommer. Det skulle förhindra uppsägningar och stora besparingar. Man skulle kunna förhindra större förskolegrupper och ännu mer stressad personal i skola, äldreomsorg och vård.

Men det är inte det man gör. Även om statsrådet försöker lyfta fram utjämningsystemet som en central och viktig faktor – som det egentligen är – har man inte sett över den viktiga sidan där de stora pengarna faktiskt finns, inkomstutjämnningen, utan man rör lite grann i marginalen. Visst, Stockholm skriker. Det gör de jämt. Men i det stora hela förändrar man inte mycket.

Vi behöver stora resurstillskott. Sveriges Kommuner och Landsting menar på 38 miljarder utöver de 15 miljarder som regeringen planerar att tillföra – och då ska ändå ett fyrtiotal kommuner och ett antal landsting höja skatten. Det håller inte ihop.

Som jag sa i min inledning: Det här handlar om vilket samhälle vi vill leva i tillsammans. Om vi ska kunna ge människor hopp inför framtiden måste de basala välfärdsverksamheterna få resurser så att de kan fungera på ett tillförlitligt sätt. Personaltätheten i dag är inte vad den borde vara. Den behöver öka, men det ser vi inga planer på från regeringens sida. Det beklagar jag. Vi kommer att kämpa på, för det behövs en annan politik.

Anf. 35 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru ålderspresident! Vi behöver alla kämpa för att stärka den svenska välfärden. Vi behöver alla hjälpas åt. Vi behöver alla bygga upp samarbeten och gemenskaper som handlar om att sätta välfärden först.

Ulla Andersson är en mycket ärlig debattör och har alltid varit det. Jag vill bara passa på att korrigera en sak: 5 miljarder är inte hela summan för de satsningar och förstärkningar som regeringen kommer att göra när det gäller kommunsektorn. Det framgår tydligt av januariavtalet att de generella statsbidragen ska öka i jämn takt under hela mandatperioden, så det är direkt felaktigt att ställa en skattesänkning mot 5 miljarder. Vi pratar faktiskt om ökade resurser under mandatperioden till kommunal sektor.

Jag kan verkligen instämma i den bedömning som Ulla Andersson gör vad gäller kommunsektorns kommande behov med anledning av den demografiska utvecklingen. Ulla Andersson vet ju också att just mot den bakgrunden har det varit otroligt viktigt för den här regeringen att under förra mandatperioden upprätthålla de finanspolitiska ramarna för att vi ska kunna investera när behoven växer.

Självklart kommer den här regeringen inte att svika kommunsektorn. När behoven växer i kommunal sektor kommer också staten att agera. Det kan ni vara helt säkra på.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 16 Svar på interpellation 2018/19:260 om fossilgasterminalen i Göteborg

Anf. 36 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru ålderspresident! Jens Holm har ställt ett antal frågor till mig om Swedegas koncessionsansökan för en förgasningsanläggning och tillhörande naturgasledningar i Göteborg, en så kallad LNG-terminal.

Den första frågan handlar om det är min bedömning att en storskalig användning av fossil naturgas är förenlig med de svenska klimatmålen.

Flytande naturgas är ett fossilt bränsle. Regeringens mål är att Sverige år 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären för att därefter uppnå negativa utsläpp. Det innebär att ytterligare åtgärder som minskar användningen av fossila bränslen kommer att behövas. Trots det kan flytande naturgas under en övergångsperiod vara ett mindre dåligt alternativ än andra fossila bränslen om den på sikt kan ersättas med flytande biogas. Att ställa om till ett hållbart samhälle ska genomsyra all politik och är för regeringen en utgångspunkt inom alla politikområden.

Gällande och kommande styrmedel och marknadsförutsättningar kommer att vara avgörande faktorer för om flytande naturgas eller biogas används. Regeringen har tillsatt en biogasmarknadsutredning som vid årsskiftet ska ge förslag på hur biogasens konkurrenskraft kan säkras genom långsiktiga spelregler.

Den andra frågan som ställs berör regeringens ärendehantering och hur regeringen avser att agera i frågan. Energimarknadsinspektionen kom i juni 2018 in med sitt yttrande över Swedegas ansökan om koncession till Regeringskansliet. Ärendet bereds för närvarande i Regeringskansliet, och det är inte lämpligt att jag förekommer beslutet av den processen.

Den tredje och sista frågan handlar om jag avser att vidta åtgärder för att inte fler offentliga subventioner ska betalas till LNG-terminalen i Göteborg. Projektet, som inkluderar en LNG-terminal och anslutning till stamnätet för gas, är utpekad som ett så kallat projekt av gemensamt intresse inom Europeiska unionen. Projektet beviljades år 2017 stöd genom EU:s Fonden för ett sammanlänkat Europa, vilket regeringen gav sitt godkännande för. Regeringen har inte gett något finansiellt stöd till projektet och planerar heller inte att göra det.

Anf. 37 JENS HOLM (V):

Fru ålderspresident! Jag vill tacka energiministern för svaret på min interpellation.

Detta är en viktig fråga eftersom Sverige har högt satta klimatmål. Vi ska ju ha nollutsläpp senast år 2045. Om det råder bred politisk samsyn. Regeringen brukar också upprepa att Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsland. Och regionen Västra Götalands län, som det handlar om här, har som målsättning att vara fossiloberoende redan år 2030. Därför anser jag och rätt många med mig att det är minst sagt förvånande att det nu planeras för byggnad av en stor terminal som ska kopplas till det fasta svenska gasnätet för införsel av fossil naturgas till Sverige.

Precis som ministern säger ligger frågan nu för avgörande hos regeringen. Det är alltså regeringen som ska avgöra ifall vi i Sverige ska vara fortsatt beroende av fossilgas under 40 år framåt, som det står i ansökan om anläggande av denna fossilgasterminal.

Som ministern också säger kan fossilgas ibland vara en lösning under övergången till biogas. Men en förutsättning för detta torde vara att det finns en tydlig strategi för hur fossilgasen ska fasas ut och ersättas med biogas. Om man gör en stor investering – som det står i ansökan handlar det om en investering för 40 år framåt – är jag rädd för att det snarare blir en investering i fortsatt beroende av fossilgas från andra länder än en investering i den klimatvänliga biogasen.

Dessutom, fru ålderspresident, är det minst sagt upprörande att S-MP-regeringen har drivit denna fråga på EU-nivå och utverkat inte mindre än 20 miljoner svenska kronor i subventioner för bygget av denna fossilgas-terminal. Vi hade frågan uppe i EU-nämnden så sent som i januari 2018, då vi i Vänsterpartiet väldigt tydligt reagerade mot detta. Det torde helt och hållet strida mot regeringens ambitioner, nämligen att miljöskadliga subventioner ska fasas ut. Detta är något som regeringen driver i alla upp-tänkliga internationella sammanhang. Men när det gäller oss själva verkar regeringen för 20 miljoner kronor i EU-subventioner för den här fossilgas-investeringen.

Därför, fru ålderspresident, vill jag fråga energiministern om han verkligen anser att denna stora investering i fossilgas för 40 år framåt är helt och hållet förenlig med de svenska klimatmålen och med de regionala målen om att bli fossilt oberoende till senast 2030.

Jag skulle också vilja fråga energiministern hur han ser på det faktum att regeringen har verkat för dessa 20 miljoner i EU-subventioner till det här bygget. Varför ska vi verka för fossilsubventioner i Sverige när vi vill fasa ut dem internationellt?

Anf. 38 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru ålderspresident! Jag kan konstatera att jag och Jens Holm är överens om målet 100 procent fossilfritt. Jag kan också konstatera att vi är överens om att fossilgas kan vara en brygga över till biogas och kan användas vid vissa speciella tillfällen.

När det gäller hur regeringen kommer att avgöra det ärende som snart kommer på regeringens bord får Jens Holm dock ge sig till tåls. Det kommer jag inte att kunna ge uttryck för förrän regeringen har fattat ett beslut.

Anf. 39 JENS HOLM (V):

Fru ålderspresident! Jag förstår att regeringen har att fatta ett beslut om det som har kommit från Energimarknadsinspektionen. Men syftet med att vi riksdagsledamöter kan ställa skriftliga frågor och interpellationer är att vi ska kunna utkräva någon form av ansvar av regeringen och även insyn i regeringens och ministrarnas arbete. Jag tolkar ministrarnas svar till mig som att han är totalt ointresserad av en sådan dialog. Detta tycker jag är djupt beklagligt, och det vill jag verkligen ha till protokollet.

Jag ställde ett antal frågor till ministern, som jag absolut inte fick svar på. Hur är detta till exempel förenligt med våra klimatmål om att vi ska ha nollutsläpp till 2045 och det regionala målet om att man ska bli fossiloberoende till senast 2030?

Jag tycker också att alla som följer denna debatt verkligen har rätt att få ett svar från ansvarig minister på varför regeringen har utverkat dessa 20 miljoner kronor i subvention till detta bygge – till ett privat företags investering i fortsatt beroende av fossilgas under 40 år framåt, som det står i ansökan.

Ministern talar också om biogasen, som vi i Vänsterpartiet ser mycket positivt på. Men ingenstans i ansökan eller i Energimarknadsinspektionens underlag till regeringen finns det någon tydlig plan för utfasning av det fossila eller någon beskrivning av hur man ska använda sig av biogasen.

Jag vill påminna om att fossil naturgas i praktiken är metangas. Det är en mycket potent växthusgas, med mellan 25 och 30 gånger kraftigare klimatpåverkan än koldioxid. Det är alltså otroligt viktiga frågor vi har att diskutera här i eftermiddag.

Klimatpolitiska rådet lade i våras fram en granskning av regeringens klimatpolitik. Där konstaterades att man på alla politikområden måste verka för att våra klimatmål ska uppnås.

Jag tycker, fru ålderspresident, att detta är ett av de kanske tydligare exempel vi har i dag. Å ena sidan har vi högt satta klimatmål, å andra sidan har vi en regering som verkar för fortsatta fossilsubventioner från EU och riskerar att med ett enda beslut låsa fast oss i ett fortsatt beroende av fossila energikällor under minst 40 år framåt, som det faktiskt står i underlaget. Jag tycker därför, fru ålderspresident, att jag förtjänar ett mer utförligt svar än vad som gavs tidigare.

I detta anförande instämde Andreas Lennkvist Manriquez (V).

Anf. 40 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru ålderspresident! Det är naturligtvis alldeles riktigt som Jens Holm säger: Riksdagen har en granskande uppgift och har möjlighet att utkräva ansvar av regeringen. Men riksdagen har inte möjlighet att utkräva ansvar

av regeringen för beslut som inte är fattade. Riksdagen har inte heller möjlighet att be ett statsråd ge uttryck för ett beslut som inte är fattat. Så om Jens Holm vill granska det beslut som kommer att fattas när ansökan inkommer får han ge sig till tåls tills regeringen har fattat det beslutet, vilket det än må vara.

Regeringen har ställt upp tuffa mål. Såvitt jag förstår har Jens Holm ingen annan uppfattning än att det är bra och riktiga mål. Vi har dessutom under flera år inom flera viktiga sektorer klarat att leva upp till dessa mål och minskat koldioxidutsläppen. I andra sektorer har det gått lite sämre. Men regeringen är fast besluten att leva upp till de målsättningar vi har satt upp genom konkret politik. Vi ska bli världens första fossilfria välfärdsland. Jag hoppas att Jens Holm fortsatt kommer att vara delaktig i det arbetet.

Anf. 41 JENS HOLM (V):

Herr ålderspresident! En viktig del i ett beslutsfattande är att man har ett bra underlag. Jag tänker mig att en del av det underlag som regeringen ska ha för att fatta beslut om huruvida man ska säga ja till ett fortsatt 40-årigt beroende av fossila energikällor – frackningsgas från USA kanske – är diskussioner som denna, då nya perspektiv som regeringen kan ha användning av kan komma upp. Jag tycker alltså att statsrådet borde välkomna denna debatt och i stället för att vara så kort och knapphändig som möjligt svara utförligare på mina frågor.

Vi kan ta en konkret fråga, där regeringen redan har agerat. I januari 2018 hade vi uppe frågan om subventioner till fossilgasterminalen i Göteborg. Det handlade om huruvida regeringen fortsatt skulle bejaka att detta är en del av de transeuropeiska näten, TEN-T. Detta är ett beslut på EU-nivå, och det finns stora subventioner – bidrag – till olika projekt. Regeringen sa ja till det. Man sa att fossilgasterminalen i Göteborg var ett prioriterat projekt och att bygget skulle kunna få EU-subventioner.

Samtidigt åker regeringen runt och uppmanar andra länder i alla tänkbara internationella sammanhang att fasa ut sina fossila subventioner. Varför verkar man då inte för att fasa ut de fossila subventionerna på hemmaplan? Det borde Anders Ygeman kunna svara på här och nu, för det beslutet är redan fattat.

Anf. 42 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr ålderspresident! Jag kan konstatera att Jens Holms främsta kritik av regeringen verkar vara att statsrådet svarar kortfattat och koncist på riksdagsledamotens frågor. Jag tror att det finns viktigare saker att diskutera i riksdagens kammare.

Jag välkomnar naturligtvis en debatt och diskussion om klimatpolitiken och om hur vi vill att EU ska kunna leva upp till de klimatmål som EU har antagit. Och Jens Holm vet lika bra som jag att regeringen i EU driver att EU-fonden för ett sammanlänkat Europa ska vara Pariskompatibel. Den ska bidra till att uppfylla de gemensamma målen. Men det kan finnas fossilgas som behövs som en brygga till biogas. Jag vill inte låta det bästa bli det näst bästas fiende, för målet är att vi ska ha en stor minskning av de fossila utsläppen som möjligt.

Jag ser fram emot att komma tillbaka till riksdagen och återigen diskutera med Jens Holm när vi har fattat beslutet och jag inte är bakbunden av regeringsformen utan kan ge svar även på Jens Holms andra frågor.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2018/19:111
29 augusti

Svar på
interpellationer

§ 17 Svar på interpellation 2018/19:292 om utredningen om konfessionella inslag i skolväsendet

Anf. 43 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Herr ålderspresident! Gudrun Brunegård har frågat mig vilka skolformer som omfattas av den pågående utredningen om konfessionella inslag i skolväsendet och om min bedömning av Skolinspektionens resurser och befogenheter att inspektera, varna och/eller frånta huvudmän rätten att bedriva utbildningsverksamhet om de inte uppfyller skollagens krav. Gudrun Brunegård har också frågat mig om det är i överensstämmelse med min rättsuppfattning att samtliga skolor med religiös huvudman ska utsättas för kollektiv bestraffning på grund av ett fåtal som har misskött sig.

Regeringen beslutade i mars 2018 om kommittédirektiven Konfessionella inslag i skolväsendet (dir. 2018:15). Den särskilda utredaren ska bland annat analysera vad som kan anses följa av Europakonventionen, andra internationella åtaganden om mänskliga rättigheter och regeringsformen i relation till konfessionella inslag i skola, förskola och fritidshem, oavsett om huvudmannen är offentlig eller enskild. Utredaren ska även föreslå definitioner av vad som avses med konfessionell respektive icke-konfessionell inriktning. Dessutom ska utredaren se över om det i samband med prövningen av enskilda som huvudmän för skolor, förskolor och fritidshem med en konfessionell inriktning – utöver befintliga krav – finns behov av att ställa upp särskilda krav. Sådana krav kan till exempel mer specifikt ta sikte på förutsättningarna att bedriva en verksamhet som förmedlar och förankrar respekt för den värdegrund som gäller för det svenska skolväsendet.

I januariavtalet, den sakpolitiska överenskommelse som slutits mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna, framgår att ett etableringsstopp ska införas för fristående grund- och gymnasieskolor med konfessionell inriktning. Regeringen beslutade därför den 29 maj 2019 att utvidga utredningens uppdrag genom ett tilläggsdirektiv (dir. 2019:25). Utredaren ska nu även lämna sådana författningsförslag som behövs för att ett etableringsstopp för fristående skolor med konfessionell inriktning ska kunna införas och analysera och redovisa vilka eventuella konsekvenser dessa författningsändringar kan få, bland annat i förhållande till grundlag, EU-rätten och Sveriges internationella åtaganden samt för befintliga fristående skolor med konfessionell inriktning.

De skolformer och verksamheter som är föremål för utredningen är de som ingår i skolväsendet för barn och unga. Förskolan omfattas inte av tilläggsdirektiven om stopp för nyetablering men är däremot del av utredningen enligt de ursprungliga direktiven. Utredningen har inte i uppdrag att utreda konfessionella inslag i kommunal vuxenutbildning eller på folkhögskolor.

Utredningen har även i uppdrag att kartlägga hur fristående förskolor, skolor och fritidshem följer regelverket för konfessionella inslag. Detta kommer att ge regeringen en mer samlad bild av Statens skolinspektions tillsynsarbete på området.

En viktig utgångspunkt är att all utbildning inom skolväsendet måste följa alla de bestämmelser som finns i skolförfattningarna. Det är inte förhandlingsbart. Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig, och de olika skolformerna ska följa det som anges i skollag och respektive läroplan. Detta har ingenting med kollektiv bestraffning att göra.

Det finns således ett pågående arbete som jag ser som väldigt viktigt för att få en bra lagstiftning så att en likvärdig utbildning av hög kvalitet säkerställs i alla skolor.

Anf. 44 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD):

Herr ålderspresident! Jag tackar ministern för svaret.

Mina frågor bottnar i den oro som många elever och föräldrar känner, och självklart även utbildningsanordnare i fristående konfessionella skolor, med anledning av den utredning som tillsattes förra våren om konfessionella inslag i skolväsendet. Hur kommer utredningen att påverka möjligheten att ge barnen och ungdomarna utbildning på en skola med den värdegrund som de själva och föräldrarna önskar? Tilläggsdirektivet från i våras, efter januariöverenskommelsen om att införa ett etableringsstopp för fristående grund- och gymnasieskolor med konfessionell inriktning, ökade denna oro.

Låt mig inleda med att framhålla att Kristdemokraterna anser det vara av stor vikt att skolväsendet är likvärdigt och av hög kvalitet, att det följer lagar och författningar och förmedlar de värderingar och fri- och rättigheter som det svenska samhället bygger på.

Elever i den svenska skolan ska vara fria att forma sin egen uppfattning och framtid, som ministern har uttalat i någon artikel. Skollagen ger redan ett sådant uppdrag. Ingen skola i Sverige tillåts verka om den inte ger objektiv undervisning enligt skollagen. Ingen elev kan enligt skollagen tvingas att delta i konfessionella inslag, inte ens på en fristående skola med religiös huvudman. Sådana inslag ska endast erbjudas avskilt från undervisningen, exempelvis som morgonbön eller i anslutning till en måltidsrast. Flickor och pojkar ska inte separeras. Skolor som bryter mot detta kan stängas, och det har också skett i något fall.

De nu befintliga konfessionella friskolorna har som regel ett mycket gott anseende hos föräldrar, elever och allmänhet. De är mångkulturella och tar emot elever av olika trosbekännelser. Det är många muslimska elever som går på en kristen friskola, till exempel. I många fall placeras elever som offentligt drivna skolor har misslyckats med på sådana skolor med goda resultat. Rent allmänt uppvisar de fristående skolorna med religiösa huvudmän ofta goda resultat i de nationella proven.

Ur det perspektivet är det inte förvånande att många konfessionella friskolor, där såväl elever som föräldrar och lärare är fullt nöjda med undervisningen och där Skolverket inte har fler anmärkningar än mot de flesta kommunala skolor, uppfattar utredningen som ett osakligt ifrågasättande från regeringspartiernas sida.

Detta gäller inte minst med tanke på de internationella konventioner som Sverige har ställt sig bakom. Som exempel har vi Europakonventionens artikel 9, där det står så här i första punkten, herr ålderspresident: ”Var och en har rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet; denna rätt innefattar frihet att byta religion eller tro och frihet att ensam eller i gemenskap med andra, offentligt eller enskilt, utöva sin religion eller tro genom gudstjänst, undervisning, sedvänjor och ritualer.”

Det är ganska kraftiga skrivningar som Sverige har ställt sig bakom: Denna rätt innefattar friheten att utöva sin religion eller tro genom gudstjänst, undervisning, sedvänjor och ritualer. Det är därför det väcker sådan oro när regeringspartierna nu verkar vilja nagga det rådande systemet i kanten, och det är där oron för att utsättas för kollektiv bestraffning uppstår. Jag välkomnar därför klargörandet att åtminstone förskolor inte omfattas av det planerade etableringsstoppet.

Anf. 45 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Herr ålderspresident! Jag tackar Gudrun Brunegård för frågan. Jag vill inleda med att be om ursäkt för min svaga röst; den beror på en sommarförkylning. Jag hoppas att det inte ska förhindra mig att besvara frågorna på ett bra sätt.

Regeringens avtal med Centern och Liberalerna, som har ingåtts av de fyra partier som bär upp januariavtalet, innehåller en bestämmelse som jag är väldigt glad över. Det är den bestämmelse som Gudrun Brunegård hänvisar till och som innebär att vi gemensamt har åtagit oss att se till att det blir ett etableringsstopp för religiösa fristående grund- och gymnasieskolor.

Bakgrunden är förstås bland annat en övertygelse som finns hos flera av våra partier. I mitt eget parti, Socialdemokraterna, är vi väldigt bekymrade över den utveckling som innebär att elever går i skolor där religiös fostran lite sammanblandas med det som är undervisningens och skolans roll. Jag vet att den oron delas av väldigt många människor. Jag är för min del alldeles övertygad om att det är svårt för ett barn att göra skillnad mellan det läraren säger vid till exempel en morgonsamling och det läraren säger i undervisningen.

Det vi nu är överens om är dock inte ett stopp för alla religiösa friskolor utan ett etableringsstopp för *nya* religiösa friskolor. Det stoppet kommer vi att genomföra under mandatperioden. Det borde dock inte vara särskilt oroande för de fristående skolor som Gudrun Brunegård nu gör sig till talesperson för, eftersom vi ju inte kommer att föreslå något stopp för befintliga skolor.

Hur kan det komma sig att den här frågan är så infekterad? Jag tror att ett skäl är att vi i Sverige under ganska många år har vant oss vid att vår skola är en skola där barn med olika bakgrunder möts. Barnen har olika religionsåskådningar och olika föräldrabakgrunder, och de är från olika områden. Vi tycker att det är positivt att skolan är en plats där åsikter bryts. Jag är också, precis som jag tror att Gudrun Brunegård är, övertygad om att det är en väldigt stark fördel att alla barn får söka sin egen väg här i livet och utveckla sin egen tro eller icke-tro. Jag vill inte hindra ett enda barn från att utveckla en religiös övertygelse, och jag vill inte medverka till att ett enda barn styrs alltför hårt eller pressas till att hitta sin religiösa

övertygelse. Jag ser detta som en del av varje individs – varje barns – rätt att finna sin väg i livet.

Den kompromiss vi har kommit fram till i januariavtalet ser jag väldigt positivt på. Det är en utmärkt reglering vi kommer att ta fram, och jag är övertygad om att den kommer att kunna vinna riksdagens stöd. Jag är lika övertygad om att den kommer att vinna brett stöd ute i samhället.

Anf. 46 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD):

Herr ålderspresident! Tack, ministern! Jag håller med om mycket av det ministern framför. Det är självklart att alla elever ska ha rätt att bilda sig en egen uppfattning och få en objektiv undervisning, och så säger också skollagen.

Det som dock är bekymmersamt i den här frågan är att man både i interpellationssvaret och i utredningen nämner eventuella konsekvenser för befintliga fristående skolor med konfessionell inriktning. Det kan därför väckas en oro att sådana kan komma att förlora sina nuvarande möjligheter att bedriva undervisning. Jag uppfattar ministern som att så inte är fallet, och det vore väldigt värdefullt om det betonades.

Jag skulle också vilja ställa frågan om etableringsstoppet kommer att innebära att exempelvis en nuvarande godkänd fristående förskola inte kommer att kunna utvidga sin verksamhet och i ett nästa steg börja bedriva grundskoleverksamhet och så vidare – efter vederbörliga ansökningsprocesser och efter att den har visat att den har förutsättningar att göra det. Omfattas även ett sådant fall av ett etableringsstopp?

Den kanske viktigaste frågan är dock om ministern bedömer att Sverige utan att bryta mot EU-lagstiftningen och Europakonventionen kan hindra föräldrar att välja utbildning till sina barn. Det gäller även barn som är så pass stora att de själva kan välja vilken skola de vill gå på utifrån filosofisk och religiös övertygelse. Kan Sverige sätta sig över EU-konventionen om de mänskliga rättigheterna? Det är nog den springande punkten i den här diskussionen.

Sedan vill jag betona att jag genom de kontakter jag har vet, vilket jag berörde hastigt, att det på många av de kristna friskolorna finns många muslimska elever. De har valt dessa skolor därför att de upplever att det där finns en förståelse för vad det innebär att vara troende. Man upplever att man respekteras på ett annat sätt än man kanske gör i en offentlig skola. Det bör få oss att reflektera över hur religiöst troende personer över huvud taget bemöts i det offentliga samhället. Är det så att vi har ett samhälle som diskriminerar människor med religiös uppfattning, och vad drar vi i så fall för slutsatser av det?

Jag uppfattar inte att jag har fått ett fullödigt svar gällande om ministern bedömer att Skolinspektionen i dag har tillräckliga resurser och befogenheter att exempelvis göra oanmälda inspektioner på skolor där man misstänker att flickor och pojkar separeras, att undervisning inte bedrivs på ett objektivt sätt och så vidare. Jag håller nämligen fullständigt med om att det är jätteviktigt att man kommer till rätta med sådant och att Skolinspektionen har de redskap som behövs för det.

Anf. 47 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Herr ålderspresident! Jag vill för tydlighetens skull poängtera att jag i mitt förra inlägg utgick från den del av frågan som handlade om etableringsstopp för fristående skolor.

Jag vill verkligen betona att det av utredningen mycket väl kan komma förändringar i reglerna med avseende på frågor som har med religionsutövning att göra när det gäller samtliga fristående och kommunala skolor. Jag bedömer att det är förändringar som bör välkomnas av alla huvudmän och som kommer att leda till en ökad klarhet och tydlighet. Jag kan dock inte föregripa utredningen och tala om vilka förändringar som kommer att föreslås, utan jag ser med intresse och nyfikenhet fram emot vilka förslag som kommer att komma.

Jag utgår också ifrån att de förändringar som föreslås – i den mån de omvandlas till lagstiftning, förordningstext eller läroplansskrivningar – kommer att lojalt följas av de huvudmän som finns i svenskt skolväsen. I svensk skola är vi vana vid att huvudmännen gör som det står i läroplanen; det är inte förhandlingsbart och kommer inte att vara det efter den här utredningen heller.

Gudrun Brunegård ställer en fråga om etableringsstoppet i relation till utvidgning av skolor mellan olika skolformer. Det är precis den typen av frågor vi får återkomma till när utredningen är färdig. Jag vill inte heller här föregripa utredningen, och jag vill faktiskt inte heller föregripa de intressanta och givande diskussioner vi kommer att ha inom ramen för januariavtalet för att se till att vi förverkligar denna viktiga del av avtalet.

Gudrun Brunegård är också intresserad av Europakonventionen. Europakonventionen har en skrivning som är väldigt viktig för den här frågan, och min inställning – min absoluta ambition – är att Sverige ska använda sig av det friutrymme som finns i Europakonventionen. Europakonventionen gäller och spelar roll för hur vi fattar beslut här i Sverige, men även med den finns det ett friutrymme. Min juridiska bedömning – jag har ju ändå en bakgrund som jurist – är att vi har en möjlighet i Sverige att utnyttja det friutrymme som finns. Vi ska också vara medvetna om att Europakonventionen är en dynamisk reglering som följer sin tid och där domstolens utslag speglar den samhällsutveckling och de trender som finns i vårt gemensamma Europa.

Sist men inte minst tar Gudrun Brunegård upp de vittnesbörd som hon fått om barn som känner sig illa behandlade i svensk skola på grund av religiös övertygelse. Jag vill slå fast att det inte ska förekomma att barn behandlas illa på grund av religiös övertygelse. Jag ser det som väldigt positivt att barn och ungdomar självständigt och med frihet utvecklar en religiös tro eller en egen övertygelse om att inte tro. Det ska respekteras i alla svenska skolor.

Jag vill med tydlighet säga att i den svenska skolan ska alla barn vara välkomna oavsett religiös övertygelse och oavsett religiös bakgrund.

Anf. 48 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD):

Herr ålderspresident! Jag vill ställa två korta frågor.

Äventyrar den här utredningen förutsättningarna för de tiotusentals elever som i dag går på någon av de sjuttioåriga nu verksamma religiösa friskolor som inte har fått någon kritik från Skolinspektionen? Det är en rak fråga. Den andra handlar om att ministern i en intervju – jag letade efter

den men kunde inte hitta exakt var det var som den publicerades – uttryckte att det inte är givet att religiösa friskolor ska bedrivas med offentliga medel. Jag gissar att det kanske handlar om det där friutrymmet som Anna Ekström i sitt förra inlägg antydde finns. Hur går det i så fall ihop med Europakonventionen? Är det inte en risk för diskriminering om man inte får bedriva skolverksamhet på lika villkor?

Anf. 49 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Herr ålderspresident! Det är inte så konstigt att Gudrun Brunegård inte hittade den där artikeln. Det är nämligen en artikel som jag minns mycket väl från valrörelsen 2018, och uttalandet gjorde jag i egenskap av socialdemokratisk företrädare i de här frågorna. Vi brukar inte använda interpellationsinstrumentet för att svara på frågor om rena partiutspel, så jag får koncentrera mig till att säga att det som jag har redogjort för i interpellationssvaret är vad som är på regeringens bord. Det som är på regeringens bord är de skrivningar som finns i januariavtalet, och de innebär att vi går vidare med den utredning som finns och som tittar på hur vi ska ha det med religiösa friskolor och regelverket där. Man utreder också ett etableringsstopp i enlighet med januariavtalet.

Sedan frågar Gudrun Brunegård om jag kan garantera att inget barn påverkas av de förändringar som utredningen måhända kommer med. Det är alldeles omöjligt för mig, för utredningen kommer att lämna förslag, och de förslagen hoppas jag ska leda till förändringar av läroplanen. Jag vill ju att läroplanen ska påverka undervisning och utbildning i svenskt skolväsen.

Min ambition och övertygelse är att vi tillsammans – Centern, Liberalerna, Miljöpartiet de gröna och Socialdemokraterna – inom ramen för januariavtalet kommer att finna bra och kloka vägar som säkerställer att barn och elever i Sverige får en god utbildning och en god undervisning. Det är det som är min ambition. Mer än så tror jag inte att jag kan svara på den precisa fråga som Gudrun Brunegård ställde.

Med det får jag tacka så mycket för interpellationen!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 18 Svar på interpellation 2018/19:297 om färre skolinspektioner

Anf. 50 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Herr ålderspresident! Roger Haddad har frågat mig om regeringen kommer att säkerställa att alla skolor i Sverige kvalitetsgranskas under ett visst tidsintervall och vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att inte bara akuta ärenden ska prioriteras.

Skolinspektionens uppgift är att genom tillsyn och kvalitetsgranskning bidra till att verka för att barn och elever får tillgång till en likvärdig utbildning och annan verksamhet av god kvalitet i en trygg miljö. Myndigheten måste kunna bedriva sitt arbete effektivt och i överensstämmelse med målen för verksamheten. Exakt hur Skolinspektionen väljer att organisera sig och sitt arbete måste vara upp till myndigheten att besluta om.

Skolinspektionen nådde under 2018 cirka hälften av Sveriges skolenheter genom sina beslut om tillsyn och kvalitetsgranskning och fattade under året fler beslut än tidigare. Under 2018 har Skolinspektionen även utökat arbetet med sina mest skarpa ingripanden, såsom statliga åtgärder för rättelse mot kommunala huvudmän, vilket närmast motsvarar återkallelse av godkännande för fristående huvudmän.

I den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna anges att möjligheten för Skolinspektionen att stänga skolor med allvarliga brister, såväl kommunala som fristående, ska öka. En utredning ska tillsättas inom kort för att ta fram förslag till en sådan reglering.

Skolinspektionen bedriver ett systematiskt arbete för att utveckla sin verksamhet. Med tiden har myndigheten fått mer erfarenhet och identifierat nya sätt att göra sin inspektion mer ändamålsenlig. Under 2018 har Skolinspektionen till exempel infört en ny mer situationsanpassad inspektionsform. Det innebär bland annat att den regelbundna tillsynen i högre grad riktas mot skolor där risken är hög att det finns allvarliga brister.

Vidare riktas regelbunden kvalitetsgranskning mot skolor där risken för formella brister är mindre men där det finns en potential att höja kvaliteten och ge en bredare och mer nyanserad återkoppling än vad som är möjligt i tillsyn.

Skolinspektionen har även utökat omfattningen av så kallad riktad tillsyn i syfte att snabbt kunna agera utifrån signaler om allvarliga brister i verksamheten.

Jag anser att Skolinspektionens verksamhet fyller en viktig funktion, och det är väsentligt att myndigheten får goda förutsättningar för sin inspektion. Jag har fortsatt förtroende för de prioriteringar som myndigheten gör. Det behövs olika insatser för att höja kvaliteten och därigenom den statliga närvaron.

Anf. 51 ROGER HADDAD (L):

Herr ålderspresident! Tack, utbildningsministern, för svaret på interpellationen!

Liberalerna har uppmärksammat frågan om Skolinspektionen, för vi har under många år varit kritiska till effekterna av kommunaliseringen av svensk skola som Socialdemokraterna genomförde. Den innebär att resultaten och kvaliteten skiljer sig åt men också vilken ambitionsnivå olika kommunpolitiker eller för den delen friskolestyrelser har när det gäller skolverksamheten runt om i landet. Därför blir det väldigt viktigt hur likvärdighetsarbetet fungerar i landet. Den viktigaste aktören, menar vi, på den statliga nivån är just Statens skolinspektion som vi, Folkpartiet som senare blev Liberalerna, inrättade i dess nuvarande form för exakt tio år sedan.

Att vi ställer de här frågorna beror naturligtvis på att Riksrevisionen kom med en rapport under våren där man kritiserade delar av Skolinspektionens granskningar, till exempel att man avslutar vissa ärenden genom så kallade skrivbordsbeslut och inte följer upp och verkligen säkerställer att huvudmannen, kommunen, har vidtagit åtgärder när det gäller otrygghet eller elevers rätt till stöd i undervisningen.

Regeringen svarar naturligtvis också på Riksrevisionens kritik som riksdagen kommer att behandla om några veckor, herr ålderspresident.

Det som vi också noterar är att det inte bara är vi liberaler som uppmärksammar detta utan också Skolinspektionen. Jag är medveten om att myndigheter själva får organisera sig och prioritera, men Skolinspektionen säger i sitt underlag till regeringen att om man inte till exempel får mer resurser eller ett förändrat uppdrag i instruktionen eller i den myndighetsdialog som generaldirektörer brukar ha med statsrådet kan det innebära att man halverar antalet skolinspektioner. Det är det som är kärnan, herr ålderspresident, i min interpellation. Vi kan inte tillåta den utvecklingen.

Jag hör statsrådets svar om att de, som en del av den sakpolitiska överenskommelsen, kommer att få ytterligare ett uppdrag. De ska stänga skolor med allvarliga brister. Man utökar alltså Skolinspektionens egentliga uppdrag utifrån hur det ser ut i dag. Men det kräver ytterligare förmåga och kapacitet hos Skolinspektionen.

Det är bekymmersamt att regeringen i svaret bara hänvisar till att Skolinspektionen förfogar över de resurser de har och att de får prioritera som de vill. Men som statsrådet också lyfter fram i svaret får effekten av omläggningen, det vill säga att man inför så kallade situationsanpassade inspektionsformer, konsekvenser i den meningen att den statliga närvaron de facto minskar ute på landets skolor. Det oroar mig.

Anf. 52 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Herr ålderspresident! Jag får återigen be om ursäkt för min svaga röst och för att jag möjligen håller mina svar lite korta för att spara den.

Roger Haddad och jag är överens om Skolinspektionens viktiga roll i svenskt skolväsen. Vi är också överens om att Skolinspektionen ska ha möjlighet att utveckla sin inspektionsverksamhet utifrån myndighetens djupa expertis och sin nu ganska långa erfarenhet. Det skulle vi från riksdags- och regeringshåll knappast vara kapabla att göra.

Jag vet genom dialog med Skolinspektionen att man har gjort ett mycket gediget arbete. Man har använt statistiska verktyg, man har gått igenom den internationella forskningslitteraturen och man har besökt inspektionsmyndigheter i andra länder. Man har verkligen gjort om sin inspektionsverksamhet på ett sådant sätt att den har blivit mer ändamålsenlig. Jag har det största förtroendet för Skolinspektionens förmåga att göra detta.

Precis som Roger Haddad anser och inser jag att Skolinspektionen har en viktig funktion i svensk skola.

Jag håller också med Roger Haddad om att det är viktigt att Skolinspektionen har goda förutsättningar för sin verksamhet. Då kommer vi in på frågan om resurser. Varje myndighet lämnar varje år in ett äskande om vilka anslag man behöver för att kunna utveckla sin verksamhet. Varje myndighet har också en pågående dialog med regeringen om hur man vill att verksamheten ska kunna förbättras, också genom förändrade uppdrag eller förändrade skrivningar i regleringsbrev och liknande. Till syvende och sist är det regeringen som bestämmer över de här sakerna. Det gäller i alla fall regleringsbreven. Men det finns en ständig dialog.

Resurserna kommer genom den stora budgeten. Skulle det finnas behov av att förstärka resurserna till Skolinspektionen är det något vi får återkomma till. Det är dessutom en fråga som Roger Haddad genom januariavtalet kommer att ha stora möjligheter att ha inflytande över. Jag ser fram emot att med Centerpartiets och Liberalernas aktiva medverkan fortsätta fullfölja januariavtalet också på den här punkten.

Anf. 53 ROGER HADDAD (L):

Herr ålderspresident! Det som jag inte tog upp i mitt första inlägg var min besvikelse över regeringens svar på Riksrevisionens kritik. Visserligen instämde man i synpunkterna, men på regeringssammanträdet före sommaren beslutade man tyvärr att inte vidta några ytterligare åtgärder. Det betyder att regeringen avslutar kommentaren av Riksrevisionens granskning, som innebär en tuff kritik av Skolinspektionen.

När Skolinspektionen talar om för Västerås stad, för Praktiska Gymnasiet eller för vuxenutbildningen XX i en viss kommun att det finns brister kommer man numera inte tillbaka, vilket man tidigare har gjort, och säkerställer att kvaliteten är bra och att vidtagna åtgärder är bra innan man avslutar ett ärende. Det är en brist hos Skolinspektionen. Det underminerar hela syftet med den statliga skolinspektionen.

Vi som har följt den här viktiga verksamheten under många år, både på kommunal nivå och från riksdagen, vet att man redan i dag tvingas prioritera. Vi vet till exempel att förskolan och vuxenutbildningen inte granskas i lika stor utsträckning som grundskolan och gymnasieskolan. Jag har förståelse för att Skolinspektionen gör den prioriteringen. Men jag oroar mig för att det blir för mycket fokus på de akuta insatserna, för mycket fokus på så kallade riskskolor eller skolor med uppenbara problem.

I ett effektivt samhälle och när resurserna är begränsade agerar man helt logiskt. Men det finns skolor som riskerar att inte få besök av Skolinspektionen. Det är skolor som kanske inte har särskilt stora problem. Men det behövs ändå en statlig kontroll och en uppföljning av hur verksamheten egentligen fungerar för förskolebarnen, av hur inkluderingsarbetet eller hur frågan om behörighet fungerar eller för den delen av hur undervisningen för högpresterande elever fungerar.

På samtliga moment där Skolinspektionen har gjort tematiska granskningar ser vi att man brukar landa i rekommendationer och förslag på åtgärder. Frågan till regeringen kvarstår alltså, herr ålderspresident: Hur ser utbildningsministern på uttalandet från generaldirektören i utbildningsutskottet, i insynsrådet vid Skolinspektionen och i budgetunderlaget som man har sänt till regeringen? Man är på väg mot en halvering av antalet nationella skolinspektioner. Jag vill gärna ha en kommentar till det.

Föranleder det att statsrådet blir orolig, eller konstaterar man bara att det är så? Eller tänker man göra någonting åt det? Jag tycker nämligen att alla skolor – friskolor, konfessionella skolor, icke-konfessionella skolor och kommunala skolor – hela tiden ska vara på tårna. De ska veta att vår statliga skolinspektion har resurser och förmåga att knacka på när det behövs och inte bara när det är brandkårsutryckningar.

Anf. 54 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Herr ålderspresident! Först vill jag klargöra att när regeringen uttalar sig om en rapport från Riksrevisionen är det just revisionsrapporten man

uttalar sig om. Man går igenom det som står i den. När man lämnar över rapporten till riksdagen gör man det med ett konstaterande att regeringen härmed har behandlat den viktiga rapporten från Riksrevisionen.

Jag håller med Roger Haddad om att det var en intressant rapport. Den gav mycket god information och goda uppslag på hur vi gemensamt kan utveckla Skolinspektionens verksamhet framöver. Jag vet också genom mina kontakter med Skolinspektionen att man inom myndigheten redan har haft nytta av rapporten.

Att man avslutar behandlingen av en rapport från Riksrevisionen betyder dock inte att man avslutar arbetet med att styra Skolinspektionen, vare sig genom regleringsbrev, genom särskilda uppdrag eller genom den viktiga budgetprocessen. Jag kan försäkra Roger Haddad om att den viktiga budgetprocessen, som står i fokus för hans mycket passionerade inlägg, är en fråga som vi kommer att arbeta med tillsammans. Och jag ser fram emot vårt gemensamma arbete under mandatperioden för att med statens budget som grund stärka våra myndigheters möjligheter att bidra till en bra skola i hela Sverige.

Anf. 55 ROGER HADDAD (L):

Herr ålderspresident! Det är uppenbart att statsrådet inte vill besvara kärnfrågan. Statens enda nationella skolinspektion ska vara garanten eller i alla fall ett av de viktigaste verktygen för statliga skolpolitiker när det gäller att försöka ta temperaturen på och bedöma likvärdigheten i svensk skola i fråga om studier, arbetsro, kvalitet och kunskapsresultat. Hur ser regeringen egentligen på att Skolinspektionen eventuellt är på väg att halvera sina kvalitetsgranskningar? Jag hade åtminstone förväntat mig att statsrådet kanske i till exempel kommande myndighetsdialog ska lyfta upp det för att försäkra sig om att man har en bättre och hög närvaro ute i landet.

Vi har ännu inte ett statligt huvudmannaskap för svensk skola. Vi har en kommunaliserad skola. Vi har många fristående aktörer, och även om vi har brister i den kommunala verksamheten har vi inom friskolesektorn tyvärr också många oseriösa aktörer som egentligen inte borde bedriva verksamhet. Oavsett om det är extremister eller oseriösa huvudmän, som vi har kunnat läsa om ibland, är det viktigt att vi har en skolinspektion som försöker identifiera dem och återkalla deras tillstånd.

Om Skolinspektionen nu går mot en halvering av sina inspektioner konstaterar jag bara att närvaron minskar, uppföljningen av kvaliteten försämras och fler oseriösa aktörer i skolverksamheterna kan slinka igenom, vilket jag och Liberalerna inte vill se.

Anf. 56 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Herr ålderspresident! Jag instämmer helhjärtat i det Roger Haddad säger om vikten av att det svenska skolväsendet inte ser mellan fingrarna på oseriösa aktörer. Det är utomordentligt angeläget att vi har en skolinspektion som håller koll på vad som sker ute i skolorna och som kan använda de verktyg som inspektionen har för att komma till rätta med uppenbara missförhållanden. Jag har också ett väldigt stort förtroende för Skolinspektionens förmåga att via sin styrning arrangera ändamålsenliga och effektiva sätt att inspektera svensk skola.

Jag är väldigt glad över januariavtalet där regeringen tillsammans med Centern och Liberalerna kommer att kunna säkerställa att Skolinspektionen får tydligare och skarpare verktyg i sin viktiga verksamhet. Jag är sist men inte minst glad över att tillsammans med Liberalerna få bedriva den viktiga verksamhet som budgetarbetet innebär och som är själva grunden för den fråga som Roger Haddad ställer.

Roger Haddad frågar om och om igen om hur jag ser på hotet att Skolinspektionen skulle vara tvungen att dra ned på sin verksamhet. Mitt svar på den frågan, Roger Haddad, är att jag är angelägen om att Skolinspektionen har goda möjligheter att bedriva sin verksamhet. Jag kommer att använda de verktyg jag har inom Regeringskansliet för att se till att styrningen är god och effektiv. Jag kommer dessutom att samarbeta med Roger Haddad och de övriga vännerna inom Centern, Liberalerna och Miljöpartiet för att säkerställa att det finns ett budgetutrymme att också utföra dessa viktiga uppgifter.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 19 Svar på interpellation 2018/19:304 om kritik mot handläggningen av personalkränkningar inom skolan

Anf. 57 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Herr ålderspresident! Roger Haddad har frågat mig om jag och regeringen har fortsatt förtroende för Barn- och elevombudet och om jag känner till att det finns intern kritik mot Barn- och elevombudet inom Skolinspektionen. Han har vidare frågat om jag och regeringen kommer att förändra något kring funktionen Barn- och elevombudet/Skolinspektionen eller om jag är nöjd med dagens utveckling samt vad jag och regeringen tänker göra för att komma åt den anmälningskultur som råder i skolan, exempelvis när och hur enskilda kan anmäla en lärare eller en skola.

Statens skolinspektion och Barn- och elevombudet, BEO, övervakar bland annat efterlevnaden av den del av skollagen (2010:800) som handlar om åtgärder mot kränkande behandling, 6 kap. Skolinspektionen har tillsyn över att skolhuvudmän och deras personal bedriver verksamheten enligt de bestämmelser som gäller. BEO:s roll är att utreda kränkande behandling som riktats mot barn eller elever. Om BEO:s utredning visar att ett barn eller en elev utsatts för kränkande behandling och det finns förutsättningar att kräva skadestånd från den som driver skolan företräder BEO barnet eller eleven i domstol om barnet eller eleven medger det. Jag som minister är förhindrad att bestämma hur en myndighet ska besluta i ett ärende om hur den ska tillämpa lag.

Jag tycker att det är oroväckande att anmälningarna ökat över tid. Om det är så att det förut fanns ett mörkertal, där folk inte visste eller vågade anmäla, är det bra att anmälningarna ökar. Men jag vill inte se en utveckling där lärare blir så rädda för anmälningar att de inte kan göra sitt jobb på ett bra sätt. Lärare ska inte känna osäkerhet om var gränserna går. Det är viktigt med tydliga regler. Det ska inte finnas oklarheter kring lärares befogenheter. Ingen lärare ska känna sig otrygg i sin arbetssituation eller tveka inför att vidta åtgärder i enlighet med skollagen.

I januariavtalet, som är en sakpolitisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna, har vi kommit överens om att vi gemensamt ska ta fram en nationell plan för trygghet och studiero. De disciplinära åtgärderna ses över så att lärare och rektorer alltid kan agera för att säkra trygghet och studiero. Lärarna ska känna att de har hela samhället bakom sig när de utför sitt arbete.

I enlighet med Skolkommissionens förslag kommer regeringen också att se över myndighetsstrukturen på skolområdet. I det arbetet är det naturligt att även Skolinspektionens och BEO:s respektive roller ses över för att skapa tydlighet för huvudmän, lärare och elever. Min ambition är att denna översyn ska göras i nära samarbete med Centern och Liberalerna inom ramen för januariavtalet.

Roger Haddad har frågat om jag känner till den kritik som finns mot BEO och om jag har förtroende för BEO. Jag har naturligtvis tagit del av de uppgifter som förekommer i medierna och som inte minst Roger Haddad lyft fram. Jag har fullt förtroende för att BEO och Skolinspektionen uppfyller sina åtaganden enligt sina instruktioner men ser också fram mot den myndighetsöversyn vi ska göra.

Anf. 58 ROGER HADDAD (L):

Herr ålderspresident! Tack, utbildningsministern, för svaret även på denna interpellation!

Bakgrunden till interpellationen är att det fortsatt finns ordningsproblem inom svensk skola. Naturligtvis är situationen inte sådan på alla skolor, men det finns för många skolor i för många kommuner som har ordningsproblem. Skolinspektionens egna enkäter visar att väldigt många elever störs av andra elever i klassrummet och i undervisning. I svaren i mätningarna sägs också att lärarna får lägga alltmer tid av undervisningstiden till att upprätthålla ordning och arbetsro i klassrummet.

Herr ålderspresident! Detta är naturligtvis ett tema som vi också tidigare har tagit upp. Det här är inte första gången jag står i kammaren och lyfter upp min kritik mot Barn- och elevombudet. I det perspektivet handlar detta absolut inte om enskilda eller enstaka ärenden. Sådant kan vi lämna därhän.

Den 30 januari inlämnade jag en interpellation som besvarades i kammaren av statsrådet Ekström den 15 februari. Den handlade just om problemet med att lärare som ingriper mot stökiga elever i klassrummet eller ute i korridorerna riskerar kritik. Vi tog upp ett fall som visade att man kan bli anmäld till såväl Lärarnas ansvarsnämnd som polisen och Skolinspektionen. Det är inget konstigt; det är de möjligheter som finns om man vill ifrågasätta skolans verksamhet och få en extern granskning.

Vi vet dock att i några sådana fall har Lärarnas ansvarsnämnd lagt ned ärendet och polisen har lagt ned utredningen, men Barn- och elevombudet, som är en liten avdelning på Skolinspektionen, har drivit ärendet vidare. Vi ser även i medierna uppmärksammade fall där man till exempel går vidare till Högsta domstolen. I ett aktuellt ärende har tingsrätt och hovrätt sagt att läraren visserligen vidtog vissa åtgärder, men domstolarna har inte sett någon anledning att kritisera läraren i fråga.

I statsrådets svar sägs att det hela är oroväckande och att hon inte vill se en utveckling där lärare avstår från att ingripa eller blir rädda för att ingripa mot stöket. Liberalerna menar att detta är en verklighet redan i dag. Det här är inte något som kommer att ske senare eller något som vi eventuellt är på väg till, utan vi är redan där, herr ålderspresident.

Liberalerna försökte faktiskt uppmärksamma situationen redan för sex månader sedan. Denna problematik diskuterades redan 2017 i Skolinspektionens underlag. Under våren har till och med lärarfacken börjat instämna i Liberalernas kritik. Det var annars rätt ensamt, herr ålderspresident, när jag i slutet av januari och början av februari uppmärksammade frågan. Men nu går det inte en dag utan att jag kan läsa hur man refererar till min och Liberalernas kritik mot Barn- och elevombudet. Denna fråga diskuteras på allvar just nu i den svenska skoldebatten, vilket jag välkomnar.

Jag kan dock inte låta bli att kommentera regeringens uttalande i Dagens Nyheter om en myndighetsöversyn, herr ålderspresident. Där kunde jag kvällen innan vi har denna interpellationsdebatt läsa delar av svaret på min interpellation, vilket är ovanligt. Vi har annars haft som rutin att svaret på en ledamots frågor först ges i kammaren innan det offentliggörs. Jag konstaterar att regeringen uttalade sig om myndighetsöversynen, vilket jag naturligtvis strax återkommer till.

Anf. 59 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Herr ålderspresident! Att vi har ordningsproblem i den svenska skolan är en fråga som Roger Haddad har uppmärksammat. Jag är tacksam över det engagemang som Roger Haddad visar i den här frågan. Jag hoppas att Roger Haddad inte tycker att jag är oartig om jag påpekar att vi faktiskt är fler som har lyft fram den frågan under ganska lång tid. Jag är väldigt bekymrad över att lärare tvingas lägga sin tid på att upprätthålla trygghet och studiero i stället för att ägna tiden åt att planera och genomföra undervisning, vilket bör vara det som lärare ägnar sitt engagemang åt. Jag är orolig över att lärare känner en rädsla för att ingripa och agera i enlighet med skollagen på grund av att de är rädda för konsekvenser. Jag tycker att det är en självklar uppgift för rektorer och huvudmän att säkra att lärarna inom deras verksamheter har den tryggheten och säkerheten att de kan agera i enlighet med skollagen när så behövs.

Men det är också viktigt att elever och föräldrar någonstans har en funktion för att gå och anmäla när det uppstår oegentligheter i skolan. En majoritet av de ärenden som anmäls till dagens barn- och elevombud handlar om mobbning. Det kan handla om sexuella övergrepp, något som uppmärksammades under den stora metoo-debatten för något år sedan. Vi har också de omfattande problemen med hedersproblematik. Jag vill värna möjligheterna för elever och föräldrar att ha en instans att vända sig till. Jag ser med förtroende fram emot den översyn som vi kommer att göra av hur de här frågorna ska hanteras framöver och hur gränsdragningen mellan Skolinspektionen och Barn- och elevombudet ska se ut. Men att behålla en sådan funktion tycker jag är väldigt viktigt, och jag är övertygad om att Roger Haddad delar den ståndpunkten.

Jag vill också understryka att det är huvudmannen, det vill säga kommunen eller den fristående skolan, som Barn- och elevombudet kommunicerar med när de fått en anmälan. Barn- och elevombudet ägnar sin kraft

åt att säkerställa att huvudmännen fullgör sina uppgifter. Jag beklagar om lärare hamnar i mellanläge i den viktiga processen.

Jag vill återigen tacka Roger Haddad för det engagemang han visar i den här frågan. Jag ser fram emot ett gott samarbete och hoppas att Centern och Liberalerna kommer att delta aktivt i den översyn som jag planerar att göra i enlighet med Skolkommissionens förslag. Jag är övertygad om att vi kommer att hitta en bra väg att gå, så att vi kan säkerställa att det finns en möjlighet för elever att göra sin röst hörd och att få hjälp och upprättelse, samtidigt som vi har ett läge där lärare känner en trygghet att agera också i fall där huvudmannen har blivit anmäld till eller av Barn- och elevombudet.

Jag ber än en gång om ursäkt för min svaga röst, herr ålderspresident.

Anf. 60 ROGER HADDAD (L):

Herr ålderspresident! Det finns en viktig skillnad mellan å ena sidan Liberalernas och å andra sidan Socialdemokraternas och regeringens engagemang i den här frågan.

När jag stod här i februari, herr ålderspresident, krävde jag att den här avdelningen skulle avvecklas omgående och att Skolinspektionens myndighetsuppdrag skulle renodlas och förtydligas. Jag krävde att kap. 5 och 6 i skollagen gällande kränkande behandling och lärarnas befogenheter skulle förtydligas och ändras.

Vilket svar gav då utbildningsministern Liberalerna den 15 februari 2019, herr ålderspresident? Det är naturligtvis enkelt att gå in på riksdagen.se och söka fram det. Det står tydligt: Regeringen bedömer i dagsläget inte att några initiativ eller åtgärder behövs.

Nu har det gått sex månader. Vi har fortsatt att lyfta fram vår kritik. Vi har fortsatt att ställa krav på en ändring av skollagen. Det handlar inte minst om den myndighetsutveckling som vi ser mellan Barn- och elevombudet och Skolinspektionen. Vi har tagit upp den anmälningskultur vi ser och den bedömningskultur som har utvecklats under det nuvarande Barn- och elevombudet. Det är det som är vår huvudkritik, och det är där vi kräver att regeringen agerar. Jag välkomnar återigen – även om jag inte gillar att läsa delar av mitt interpellationssvar i Dagens Nyheter kvällen innan – att regeringen för första gången öppnar för en översyn av Barn- och elevombudets myndighetsfunktion. Det fanns inte på kartan, herr ålderspresident, när jag stod här i februari. I det avseendet har vi absolut påverkat regeringens bedömning, och det tycker jag är bra. Det kommer vi att fortsätta att göra.

När det gäller anmälningar generellt om mobbning och kränkande behandling är det inte så att ärendena går direkt till Barn- och elevombudet. Det är fem avdelningar med juristkompetens och annan kompetens inom Skolinspektionen som kan hantera egentligen alla ärenden, även gällande kränkningar, mobbning och brister i studiestöd. Det är de som sedan bedömer ärendena och kanaliserar dem vidare till Barn- och elevombudet när det gäller rena skadeståndsärenden och ärenden rörande elever som känner sig kränkta. För det uppdraget behöver vi ingen egen avdelning med ett eget utsett barn- och elevombud. Det är vår åsikt. Från Liberalerna har vi sagt i dag i kommentarerna att vi vill att regeringen prövar förtroendet för det nuvarande Barn- och elevombudet, eftersom den som leder den här avdelningen naturligtvis är utsedd av regeringen. Vår huvudkritik gäller

hur Barn- och elevombudet har satt den praxis och den bedömningskultur som råder på avdelningen.

Det kan väl inte vara så att det var först när DN i ett stort uppslag skrev om att 16 jurister internt kritiserat Barn- och elevombudet som det kom förändringar i regeringens position? Jag antydde ju det här redan i februari. Jag har känt till denna skrivelse från början. Jag har till och med försökt få ut skrivelsen som ledamot i myndighetens insynsråd, men har inte fått den. Jag tycker att det är ett stort demokratiskt problem att jag, som är tillsatt av regeringen för att kunna ha insyn i myndigheten och ge råd till generaldirektören, inte ens får ta del av en så kraftig kritik. Jag är tacksam över att någon person – jag vet inte vem – har hört av sig till det offentliga, till medierna, för att offentliggöra kritiken.

Det viktigaste för oss, herr ålderspresident, är att den här funktionen ses över, att myndighetsstrukturen ses över och att skollagen ändras, för lärarna behöver tydligare befogenheter.

Anf. 61 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Herr ålderspresident! Roger Haddad går till storms mot den anmälningsskultur som enligt honom breder ut sig i den svenska skolan. Roger Haddad lägger skulden för anmälningsskulturen enbart på det nuvarande Barn- och elevombudet. Jag är överens med Roger Haddad om att det är olyckligt om det breder ut sig en anmälningsskultur. Jag tycker att barn, elever och föräldrar i större utsträckning ska vara medarbetare i skolan. Ska ett barn eller en elev lära sig mycket i skolan vill det till ett hårt arbete och ett starkt samarbete mellan skolan och hemmet. Det är jag övertygad om. Vi vet också genom de stora PISA-undersökningarna hur viktigt det är att ha ett förtroendefullt samarbete mellan skolan och hemmet.

Jag vill i detta sammanhang peka på den olyckliga utveckling vi har i den svenska skolan, där vi alltmer har fått en kundmentalitet. Man hotar inte bara med anmälningar utan också med att ta sitt barn och skolpengen och gå till en annan skola. Jag vill se en skola som är en gemensam bildningsinstitution, inte en tjänst på marknaden som föräldrar kan välja eller välja bort.

Samtidigt med den här kritiken mot en anmälningsskultur vill jag betona att jag är väldigt angelägen om att det ska finnas möjligheter för föräldrar och elever att engagera sig i skolgången. En av de möjligheterna måste vara att anmäla och dra i nödbromsen när någonting har gått riktigt fel. Jag tror att vi är överens, Roger Haddad och jag, om att det absolut bästa är att man i första hand vänder sig till läraren, rektorn eller huvudmannen och att man först i ett senare skede kontaktar skolmyndigheterna. Det skulle jag rekommendera som ett bra tillvägagångssätt för den förälder eller elev som vill åstadkomma förbättring. Men jag vill att det ska finnas en möjlighet för föräldrar och elever, en funktion som säkerställer att man har någonstans att vända sig när det verkligen behövs.

Roger Haddad kritiserar också väldigt kraftfullt det barn- och elevombudet som i dag sitter och som utnämndes av alliansregeringen och den utbildningsminister som var min företrädares företrädare. Jag vill ta tillfället i akt att understryka att jag tycker att det är olämpligt att skjuta på budbäraren. Kritiserar mig precis hur mycket som helst, Roger Haddad! Fortsätt gärna med det! Men att kritisera tjänstemän för att de tillämpar den lagstiftning som finns tycker jag inte riktigt passar sig, herr ålderspresident.

Prot. 2018/19:111

29 augusti

Svar på
interpellationer

Anf. 62 ROGER HADDAD (L):

Herr ålderspresident! Det är självklart att vi kräver att regeringen agerar. Det är ju ministern som kan agera vid utnämningen och tillsättningen av barn- och elevombud, inte jag som vice ordförande i riksdagens utbildningsutskott. Statsrådet har makten att faktiskt byta ut nuvarande barn- och elevombud. När nu jag och Liberalerna får instämmande från lärarfacken och 16 jurister inom statens egen skolinspektion i kritiken mot barn- och elevombudet är det inte konstigt att vi kräver att ni ska pröva förtroendet för nuvarande barn- och elevombud.

Det är inte heller så att vi bara riktar in oss på chefen för denna avdelning. Vi har sagt att vi vill se en myndighetsöversyn. Vi vill förändra Skolinspektionens roll. Vi vidhåller att det går att hantera dessa ärenden inom den ordinarie Skolinspektionen. Det är anmärkningsvärt att generaldirektören för Skolinspektionen i dag inte kan agera gentemot barn- och elevombudsavdelningen. Den är en egen myndighet i myndigheten.

Vi har sagt att skollagen, alltså det politiska när det gäller kränkande behandling och lärarnas befogenheter, ska ändras. Det viktigaste, herr ålderspresident, är naturligtvis inte att antalet anmälningar gått från 389 år 2006 till 1 910 år 2018 – en dramatisk ökning – utan den rädsla som finns ute på landets skolor, den osäkerhet som finns bland landets lärare och rektorer när det gäller att ingripa mot stökiga elever.

Som en klok akademiker skrev till mig i ett mejl häromdagen som reaktion på den här debatten: BEO har numera kommit att uppfattas som ett ombud som står på de stökiga elevernas sida. Men vem är ombud för de skötsamma eleverna?

Anf. 63 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Herr ålderspresident! Jag står på de skötsamma elevernas sida. Men jag står också på de elevers och föräldrars sida som behöver lite extra stöd och vill ha någonstans att vända sig när saker och ting inte funkar.

Precis som Roger Haddad tycker jag att skolan ska vara en trygg arbetsplats. Det ska råda trygghet och studiero. Jag ser fram emot den översyn som vi ska göra. Jag ser fram emot att göra översynen i gott samarbete med Centerpartiet, Liberalerna och naturligtvis också Miljöpartiet de gröna, som ju som bekant ingår i regeringen.

Denna myndighetsöversyn vill jag ska leda till ett läge där lärarna känner trygghet, säkerhet, lugn och ro att kunna säkra trygghet och studiero i skolan. Jag vill också att den ska leda till att lärarna får lägga sin värdefulla och dyrbara tid på att förbereda och genomföra undervisning och vara det stöd för elevernas lärande som ju lärarna ska vara. Jag vill också att den ska leda till att man inom skolan på rektors- och lärarnivå kan lägga tiden just på elevnära undervisning och lite mindre på dokumentation och administration.

Jag vill samtidigt att den här översynen ska leda till att det finns en funktion dit föräldrar och elever kan anmäla när det till exempel handlar om mobbning, sexuella övergrepp, hedersproblematik och liknande.

Jag ser fram emot att genomföra denna myndighetsöversyn. Behövs det lagändringar kommer jag inte att vara rädd att genomföra dem. Jag ser också fram emot att göra den tillsammans med Roger Haddad.

Följande dokument anmälades och bordlades:

Propositioner

2018/19:145 Personlig assistans för hjälp med andning

2018/19:155 Ett stärkt straffrättsligt skydd för blåljusverksamhet och myndighetsutövning

2018/19:156 Avtal om politisk dialog och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Kuba, å andra sidan

2018/19:157 Straffrättsliga åtgärder mot utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling

Skrivelse

2018/19:146 Redovisning av fördelningen av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2018

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående propositioner och skrivelse skulle förlängas till och med *onsdagen den 25 september*.

EU-dokument

COM(2019) 330 Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ett strategiskt innovationsprogram för Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT) 2021–2027: en ökad innovationsförmåga för Europa

COM(2019) 331 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska institutet för innovation och teknik (omarbetning)

COM(2019) 354 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om en styrningsram för budgetinstrumentet för konvergens och konkurrenskraft för euroområdet

§ 21 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 26 juni

2018/19:298 Kompetens för utryckningsförare

av *Elisabeth Björnsdotter Rahm* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2018/19:299 Rekrytering av deltidsbrandmän

av *Elisabeth Björnsdotter Rahm* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

den 27 juni

2018/19:300 Förbifart Stockholm

av *Jessika Roswall* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

Prot. 2018/19:111
29 augusti
-----

den 5 juli

2018/19:301 Utländska stödligor

av *Mikael Oscarsson* (KD)

till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

den 13 augusti

2018/19:302 Aggressiv skatteplanering

av *Tony Haddou* (V)

till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

2018/19:303 Ersättning till markägare

av *Edward Riedl* (M)

till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

den 14 augusti

2018/19:304 Kritik mot handläggningen av personalkränkningar inom skolan

av *Roger Haddad* (L)

till utbildningsminister *Anna Ekström* (S)

den 22 augusti

2018/19:305 Markering av Irans övergrepp mot hbtq-personer

av *Fredrik Malm* (L)

till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

den 26 augusti

2018/19:306 Arbetsmiljön på Mynak

av *Saila Quicklund* (M)

till arbetsmarknadsminister *Ylva Johansson* (S)

den 28 augusti

2018/19:307 Ordning och reda kring elskotrar

av *Jens Holm* (V)

till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

§ 22 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 25 juni

2018/19:815 Rovdjur

av *Lars Beckman* (M)

till statsrådet *Jennie Nilsson* (S)

2018/19:816 Anonyma vittnen
av *Johan Forssell* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

Prot. 2018/19:111
29 augusti
-----

den 26 juni

2018/19:817 Stöd för förnybar diesel i lantbruket

av *Jens Holm* (V)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2018/19:818 Sveriges diplomatiska relationer med Slovenien

av *Håkan Svenneling* (V)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2018/19:819 Internationella surrogatarrangemang

av *Robert Hannah* (L)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2018/19:820 Prideparaden i Tbilisi

av *Robert Hannah* (L)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

den 27 juni

2018/19:821 UNDP:s förtroendespricka

av *Hans Wallmark* (M)
till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2018/19:822 Rysslands rösträtt i Europarådet

av *Hans Wallmark* (M)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

den 28 juni

2018/19:823 Rovdjurspolitiken och landsbygden

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2018/19:824 Vargjakten och landsbygden

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2018/19:825 Stödet till kommuner som drabbas hårt av torka

av *Magnus Oscarsson* (KD)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2018/19:826 Ersättning till den som drabbats av narkolepsi efter pandemivaccinering

av *Elisabeth Svantesson* (M)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2018/19:827 Införsel till Sverige av smittade levande djur

av *Magnus Oscarsson* (KD)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2018/19:828 Sekos rapport om vägarbetarnas arbetsmiljö

av *Kadir Kasirga* (S)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

Prot. 2018/19:111
29 augusti

2018/19:829 Budgetsatsning på förlossningsvård
av *Elisabeth Svantesson* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2018/19:830 MSB:s ansvar vid torkkatastrofer
av *Magnus Oscarsson* (KD)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2018/19:831 Licensjakt på varg
av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2018/19:832 Naturvårdsverket och vargjakten
av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2018/19:833 Illegal vargjakt
av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

den 1 juli

2018/19:834 Konkurrensfrågor och 5G-utbyggnaden
av *Mikael Larsson* (C)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

den 5 juli

2018/19:835 Akut brist på mediciner
av *Markus Wiechel* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2018/19:836 Föräldrar som deltar i könsstympling
av *Markus Wiechel* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

den 8 juli

2018/19:837 Radikala islamister anställda av svenska skolor
av *Markus Wiechel* (SD)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2018/19:838 Översyn av det nordiska skatteavtalet
av *Hans Wallmark* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2018/19:839 Gränsregional statistik i Norden
av *Hans Wallmark* (M)

till statsrådet Ann Linde (S)

2018/19:840 Den rådande elsituationens påverkan på svenska företag
av *Hans Wallmark* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2018/19:841 Försvarsberedningens säkerhetspolitiska bedömning
av *Hans Wallmark* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

den 9 juli

Prot. 2018/19:111

29 augusti

2018/19:842 Regeringens hantering av CBD inom EU

av *Markus Wiechel* (SD)

till statsrådet *Jennie Nilsson* (S)

den 10 juli

2018/19:843 Ansträngd ekonomi i många kommuner

av *Elisabeth Svantesson* (M)

till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

2018/19:844 Svensk tillväxt

av *Elisabeth Svantesson* (M)

till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

den 11 juli

2018/19:845 Utökad kontroll av skyttebanor

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet *Mikael Damberg* (S)

2018/19:846 Handläggningstiderna för bostadstillägg till pensionärer

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet *Annika Strandhäll* (S)

den 12 juli

2018/19:847 Skattesmäll trots villkorad köpeskillning

av *Markus Wiechel* (SD)

till statsrådet *Per Bolund* (MP)

2018/19:848 Norsk odlad lax

av *Markus Wiechel* (SD)

till statsrådet *Jennie Nilsson* (S)

den 15 juli

2018/19:849 Skarven och mångfalden i havsmiljön

av *Lars Beckman* (M)

till statsrådet *Jennie Nilsson* (S)

den 16 juli

2018/19:850 Utsläpp från solceller

av *Angelica Lundberg* (SD)

till statsrådet *Ardalan Shekarabi* (S)

2018/19:851 Återtagande av personer som fått utvisningsbeslut efter ansökan från Säkerhetspolisen

av *Tobias Billström* (M)

till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

2018/19:852 Verkställighet av personer som fått utvisningsbeslut efter ansökan från Säkerhetspolisen

av *Maria Malmer Stenergard* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2018/19:853 Ändrade strandskyddsregler

av *Maria Malmer Stenergard* (M)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

den 18 juli

2018/19:854 Utsatthet i kollektivtrafiken

av *Thomas Morell* (SD)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

den 19 juli

2018/19:855 Möjligheten att anställa norska poliser i Sverige

av *Johan Hultberg* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2018/19:856 Arbetet mot antibiotikaresistens

av *Johan Hultberg* (M)
till socialminister Lena Hallengren (S)

den 22 juli

2018/19:857 Svenskt deltagande i European Intervention Initiative

av *Hans Wallmark* (M)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

den 26 juli

2018/19:858 Skatt på plastbärkassar

av *Pål Jonson* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

den 29 juli

2018/19:859 Lika villkor för offentliga och privata vårdgivare

av *Margareta Cederfelt* (M)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

den 30 juli

2018/19:860 Satsningar på vätgas

av *Mattias Bäckström Johansson* (SD)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

den 1 augusti

2018/19:861 Omförhandling av priset på ubåten A26

av *Mikael Oscarsson* (KD)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

den 2 augusti

Prot. 2018/19:111

29 augusti

2018/19:862 Situationen i Hongkong

av Åsa Coenraads (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2018/19:863 Oppositionella röster i Ryssland

av Margareta Cederfelt (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2018/19:864 Åtgärder för att minska bristen på lotsar

av Johan Hultberg (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2018/19:865 Vetenskapliga budskap

av Betty Malmberg (M)

till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2018/19:866 Spridning av granbarkborre och andra skadegörare från skyddade områden

av Johan Hultberg (M)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

den 5 augusti

2018/19:867 Rymdprojekt

av Betty Malmberg (M)

till statsrådet Matilda Ernkrans (S)

2018/19:868 Personer som saknar bank-ID

av Betty Malmberg (M)

till statsrådet Per Bolund (MP)

2018/19:869 Situationen i Katalonien

av Betty Malmberg (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

den 6 augusti

2018/19:870 Reglering av tobaksfria nikotinprodukter

av Johan Hultberg (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2018/19:871 Åtgärder mot Sveriges rekordhöga narkotikadödlighet

av Johan Hultberg (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2018/19:872 Slopade anslutningsavgifter för havsvindkraft

av Birger Lahti (V)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2018/19:873 Oskäligen avgifter vid annonsering av bostäder

av Angelica Lundberg (SD)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

den 7 augusti

2018/19:874 Industrins konkurrenskraft

av Tobias Andersson (SD)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

den 8 augusti

2018/19:875 Handelskonflikt

av *Tobias Andersson* (SD)
till statsrådet *Ann Linde* (S)

2018/19:876 Upphovsrätt och krav

av *Fredrik Lindahl* (SD)
till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

den 9 augusti

2018/19:877 Löftet till unga med funktionsnedsättning

av *Saila Quicklund* (M)
till statsrådet *Annika Strandhäll* (S)

den 12 augusti

2018/19:878 En öppen och fri samhällsdebatt

av *Aron Emilsson* (SD)
till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

**2018/19:879 Dålig arbetsmiljö på Myndigheten för arbetsmiljökun-
skap**

av *Saila Quicklund* (M)
till arbetsmarknadsminister *Ylva Johansson* (S)

den 13 augusti

2018/19:880 Licensjakt vikaresäl

av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet *Jennie Nilsson* (S)

2018/19:881 Målen om ekologisk odling och konsumtion

av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet *Jennie Nilsson* (S)

2018/19:882 Rymdstrategin behöver omsättas i handling

av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet *Matilda Ernkrans* (S)

2018/19:883 Temporär in- och utförsel av hästar

av *Johan Hultberg* (M)
till statsrådet *Jennie Nilsson* (S)

2018/19:884 Läkares fortbildning

av *Johan Hultberg* (M)
till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2018/19:885 EU:s ramdirektiv för vatten

av *Johan Hultberg* (M)
till miljö- och klimatminister *Isabella Lövin* (MP)

den 14 augusti

2018/19:886 Övergrepp mot ryska demokratiaktivister

av *Maria Nilsson* (L)
till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

den 16 augusti

Prot. 2018/19:111

29 augusti

2018/19:887 Åtgärder mot Kina

av *Hans Wallmark* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2018/19:888 Gemensamt nordiskt agerande mot våldsbejakande grupper

av *Hans Wallmark* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

den 19 augusti

2018/19:889 Angående Postnord

av *Boriana Åberg* (M)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2018/19:890 Bilstöd vid funktionsnedsättning

av *Boriana Åberg* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2018/19:891 Utredning av medicinska åldersbedömningar

av *Christina Høj Larsen* (V)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2018/19:892 Sveriges bistånd till Unrwa

av *Boriana Åberg* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2018/19:893 Taiwans deltagande i internationella FN-sammanhang

av *Boriana Åberg* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2018/19:894 Grannländernas gränskontroller

av *Boriana Åberg* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2018/19:895 Förtrycket av kvinnor i Iran

av *Boriana Åberg* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2018/19:896 Postnord och otillåten cabotagetrafik

av *Thomas Morell* (SD)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2018/19:897 Bidrag till hemladdare för elbilar

av *Martina Johansson* (C)

till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

2018/19:898 Personrån i norra Stockholmsområdet

av *Alireza Akhondi* (C)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

den 20 augusti

2018/19:899 Avsättningen av borgmästare i Turkiet

av *Anders Österberg* (S)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2018/19:900 Överenskommelser för återsändande av kriminella utlänningar

av *Markus Wiechel* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

Prot. 2018/19:111
29 augusti

2018/19:901 Åtgärder efter händelserna vid Hormuzsundet
av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2018/19:902 Resebidrag för ansökan om uppehållstillstånd
av *Markus Wiechel* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2018/19:903 Mänskliga rättigheter i Iran
av *Amineh Kakabaveh* (V)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2018/19:904 Granbarkborren
av *Lotta Finstorp* (M)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2018/19:905 Vårdmomsen
av *John Weinerhall* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2018/19:906 Nya angrepp på demokratin i Turkiet
av *Amineh Kakabaveh* (V)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

den 21 augusti

2018/19:907 Palestinska myndigheten och hbtq
av *Tobias Andersson* (SD)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2018/19:908 Problem med webbtjänsten Jobskills
av *Lars Beckman* (M)

till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

2018/19:909 Arbetsförmedlingens förvaltning
av *Lars Beckman* (M)

till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

den 22 augusti

2018/19:910 Växtbaserat i stället för grissubventioner
av *Jens Holm* (V)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2018/19:911 Utlokalisering av ett museum om Förintelsen
av *Arman Teimouri* (L)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2018/19:912 Nätjättarnas ställning
av *Fredrik Lindahl* (SD)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2018/19:913 Statens idrottspolitiska mål
av *Saila Quicklund* (M)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

den 23 augusti

2018/19:914 Lagändring för att stoppa vårdmomsen
av *Hampus Hagman* (KD)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2018/19:915 Beställaransvar utan verkan

av *Thomas Morell* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2018/19:916 Ritualslaktat kött inom offentlig verksamhet

av *Markus Wiechel* (SD)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

den 28 augusti

2018/19:917 3R-centret

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2018/19:918 Utrikesministerns uttalande i samband med högnivåbesök från Iran

av *Magdalena Schröder* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2018/19:919 Brasiliens regnskogar

av *Elin Segerlind* (V)

till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

2018/19:920 Regeringens agerande mot Kina

av *Magdalena Schröder* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2018/19:921 Konflikten i Kashmir

av *Serkan Köse* (S)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2018/19:922 Privatkopieringsersättningen

av *Mattias Bäckström Johansson* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2018/19:923 Vilseledande marknadsföring av livsmedel

av *Markus Wiechel* (SD)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2018/19:924 Elskottrar och ordningslagen

av *Jens Holm* (V)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2018/19:925 Otrygghet som breder ut sig

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

§ 23 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 25 juni

2018/19:742 Det ökande försörjningsstödet

av *Lars Beckman* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

- 2018/19:746 Brister i effektivt användande av svenskt biståndsmedel**
av *Magdalena Schröder* (M)
till statsrådet Peter Eriksson (MP)
- 2018/19:763 Nedläggningen av apoteket i Särna**
av *Patrik Engström* (S)
till socialminister Lena Hallengren (S)
- 2018/19:764 Läns museernas ekonomiska situation**
av *Laila Naraghi* (S)
till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)
- 2018/19:771 Offentliganställdas anställningstrygghet**
av *Jan Ericson* (M)
till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)
- 2018/19:767 Hbtq-organisationers mötesfrihet**
av *Robert Hannah* (L)
till statsrådet Mikael Damberg (S)
- 2018/19:770 Medel från Allmänna arvsfonden som gått till radikala organisationer**
av *Robert Hannah* (L)
till socialminister Lena Hallengren (S)
- 2018/19:766 Rätt till vård för barn som är födda genom internationella surrogatarrangemang**
av *Robert Hannah* (L)
till socialminister Lena Hallengren (S)
- 2018/19:772 Minnesdag för armeniska folkmordet (seyfo)**
av *Robert Hannah* (L)
till utrikesminister Margot Wallström (S)
- 2018/19:773 Reviderad läroplan kring hedersrelaterat våld och förtryck**
av *Roger Haddad* (L)
till utbildningsminister Anna Ekström (S)
- 2018/19:769 Försäkringskassans bedömningar kring personlig assistans**
av *Arman Teimouri* (L)
till socialminister Lena Hallengren (S)
- 2018/19:776 Budgetunderskott i OS-ansökan**
av *Angelika Bengtsson* (SD)
till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)
- 2018/19:777 Rivning av kulturminnesskyddade byggnader**
av *Jonas Andersson* i Linköping (SD)
till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)
- 2018/19:778 Besöksnäringen och tillgänglighet vid Slottsbacken**
av *Thomas Morell* (SD)
till finansminister Magdalena Andersson (S)
- 2018/19:780 Mälardalens högskola**
av *Åsa Coenraads* (M)
till statsrådet Matilda Ernkrans (S)
- 2018/19:781 Sportskytte och EU:s vapendirektiv**
av *Alexandra Anstrell* (M)
till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2018/19:782 Sportskytte och EU:s vapendirektiv
av *Alexandra Anstrell* (M)
till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2018/19:786 Rakel 2.0

av *Lars Püßs* (M)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2018/19:789 Synfält och körkortskrav

av *Betty Malmberg* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2018/19:790 Stöd till mindre lokala nyhetsbyråer

av *Anders Österberg* (S)
till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2018/19:801 Sommarkortet

av *Anders Österberg* (S)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2018/19:798 Banvallsbränder i östra Värmland

av *Pål Jonson* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2018/19:795 Lagstiftning för cykling mot enkelriktat

av *Jens Holm* (V)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2018/19:796 5G och landsbygden

av *Mikael Larsson* (C)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2018/19:803 Sverige och European Intervention Initiative

av *Hans Wallmark* (M)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2018/19:804 Minskat entreprenörskap

av *Betty Malmberg* (M)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2018/19:805 Jämställt företagande

av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet Åsa Lindhagen (MP)

2018/19:808 Skolor med koppling till extremism

av *Roger Haddad* (L)
till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2018/19:806 Det nordiska samarbetet inom kultursektorn

av *Cassandra Sundin* (SD)
till statsrådet Ann Linde (S)

2018/19:802 Driftsstörningar i järnvägstrafiken

av *Thomas Morell* (SD)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2018/19:800 Statlig uthyrning av jordfräsar

av *Lars Beckman* (M)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2018/19:799 Offentliganställdas anställningstrygghet

av *Lars Beckman* (M)
till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

den 27 juni

2018/19:791 Flerartsförvaltning

av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet *Jennie Nilsson* (S)

2018/19:792 Beredskapen för skogsbränder i sommar

av *Daniel Bäckström* (C)
till statsrådet *Mikael Damberg* (S)

2018/19:793 Handläggningstiderna på Havs- och vattenmyndigheten

av *Betty Malmberg* (M)
till miljö- och klimatminister *Isabella Lövin* (MP)

2018/19:787 Licensjakt på varg

av *Kjell-Arne Ottosson* (KD)
till statsrådet *Jennie Nilsson* (S)

den 1 juli

2018/19:739 Flyget och expertisen

av *Jessika Roswall* (M)
till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

den 3 juli

2018/19:794 Straffrabatten för unga

av *Johan Forssell* (M)
till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2018/19:784 Domstolsväsendet

av *Lars Püss* (M)
till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2018/19:783 Kriminalvårdens samtransporter

av *Linda Westerlund Snecker* (V)
till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2018/19:768 Förbud mot omvandlingsterapi

av *Robert Hannah* (L)
till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2018/19:774 Uppföljning av tillkännagivande om kommunernas brottsförebyggande arbete

av *Roger Haddad* (L)
till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

den 8 juli

2018/19:810 Nyckelbiotopsbegreppet

av *Elin Segerlind* (V)
till statsrådet *Jennie Nilsson* (S)

2018/19:813 Barn till IS-anhängare

av *Johan Forssell* (M)
till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2018/19:814 Hantering av barn till IS-anhängare

av *Hans Wallmark* (M)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2018/19:811 Kommunernas arbete för att ta emot barn till IS-anhängare

av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)
till socialminister Lena Hallengren (S)

den 9 juli

2018/19:815 Rovdjur

av *Lars Beckman* (M)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

den 10 juli

2018/19:817 Stöd för förnybar diesel i lantbruket

av *Jens Holm* (V)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2018/19:818 Sveriges diplomatiska relationer med Slovenien

av *Håkan Svenneling* (V)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2018/19:820 Prideparaden i Tbilisi

av *Robert Hannah* (L)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2018/19:819 Internationella surrogatarrangemang

av *Robert Hannah* (L)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

den 11 juli

2018/19:821 UNDP:s förtroendespricka

av *Hans Wallmark* (M)
till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2018/19:822 Rysslands rösträtt i Europarådet

av *Hans Wallmark* (M)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

den 12 juli

2018/19:823 Rovdjurspolitiken och landsbygden

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2018/19:824 Vargjakten och landsbygden

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2018/19:831 Licensjakt på varg

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2018/19:832 Naturvårdsverket och vargjakten

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

Prot. 2018/19:111
29 augusti

2018/19:833 Illegal vargjakt

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2018/19:827 Införsel till Sverige av smittade levande djur

av *Magnus Oscarsson* (KD)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2018/19:830 MSB:s ansvar vid torkkatastrofer

av *Magnus Oscarsson* (KD)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2018/19:829 Budgetsatsning på förlossningsvård

av *Elisabeth Svantesson* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2018/19:826 Ersättning till den som drabbats av narkolepsi efter pandemivaccinering

av *Elisabeth Svantesson* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

den 15 juli

2018/19:834 Konkurrensfrågor och 5G-utbyggnaden

av *Mikael Larsson* (C)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

den 18 juli

2018/19:812 Försäljningen av Metria

av *Lars Beckman* (M)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2018/19:816 Anonyma vittnen

av *Johan Forssell* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2018/19:779 Näringsdepartementets långa handläggningstider

av *Åsa Coenraads* (M)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2018/19:788 LCA-analyser som styrmedel

av *Betty Malmberg* (M)

till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

2018/19:785 Handläggningstiderna på Näringsdepartementet

av *Lars Püss* (M)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

den 19 juli

2018/19:835 Akut brist på mediciner

av *Markus Wiechel* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2018/19:836 Föräldrar som deltar i könsstympning

av *Markus Wiechel* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

den 22 juli

Prot. 2018/19:111

29 augusti

2018/19:837 Radikala islamister anställda av svenska skolor

av *Markus Wiechel* (SD)

till utbildningsminister *Anna Ekström* (S)

2018/19:839 Gränsregional statistik i Norden

av *Hans Wallmark* (M)

till statsrådet *Ann Linde* (S)

2018/19:841 Försvarsberedningens säkerhetspolitiska bedömning

av *Hans Wallmark* (M)

till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

den 23 juli

2018/19:842 Regeringens hantering av CBD inom EU

av *Markus Wiechel* (SD)

till statsrådet *Jennie Nilsson* (S)

den 25 juli

2018/19:840 Den rådande elsituationens påverkan på svenska företag

av *Hans Wallmark* (M)

till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

den 30 juli

2018/19:850 Utsläpp från solceller

av *Angelica Lundberg* (SD)

till statsrådet *Ardalan Shekarabi* (S)

2018/19:853 Ändrade strandskyddsregler

av *Maria Malmer Stenergard* (M)

till statsrådet *Jennie Nilsson* (S)

den 1 augusti

2018/19:846 Handläggningstiderna för bostadstillägg till pensionärer

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet *Annika Strandhäll* (S)

den 2 augusti

2018/19:844 Svensk tillväxt

av *Elisabeth Svantesson* (M)

till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

2018/19:838 Översyn av det nordiska skatteavtalet

av *Hans Wallmark* (M)

till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

2018/19:797 Förutsättningarna för godstrafik på E16

av *Pål Jonson* (M)

till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

Prot. 2018/19:111
29 augusti

2018/19:809 Förmånsbeskattning av miljöbilar
av *Ulla Andersson* (V)
till finansminister Magdalena Andersson (S)
2018/19:856 Arbetet mot antibiotikaresistens
av *Johan Hultberg* (M)
till socialminister Lena Hallengren (S)

den 5 augusti

2018/19:857 Svenskt deltagande i European Intervention Initiative
av *Hans Wallmark* (M)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

den 8 augusti

2018/19:825 Stödet till kommuner som drabbas hårt av torka
av *Magnus Oscarsson* (KD)
till statsrådet Ardalán Shekarabi (S)
2018/19:843 Ansträngd ekonomi i många kommuner
av *Elisabeth Svantesson* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)
2018/19:847 Skattesmäll trots villkorad köpeskilling
av *Markus Wiechel* (SD)
till statsrådet Per Bolund (MP)

den 9 augusti

2018/19:858 Skatt på plastbärkassar
av *Pål Jonson* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

den 12 augusti

2018/19:859 Lika villkor för offentliga och privata vårdgivare
av *Margareta Cederfelt* (M)
till statsrådet Ardalán Shekarabi (S)

den 13 augusti

2018/19:860 Satsningar på vätgas
av *Mattias Bäckström Johansson* (SD)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

den 15 augusti

2018/19:861 Omförhandling av priset på ubåten A26
av *Mikael Oscarsson* (KD)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)
2018/19:855 Möjligheten att anställa norska poliser i Sverige
av *Johan Hultberg* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2018/19:854 Utsatthet i kollektivtrafiken

av *Thomas Morell* (SD)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2018/19:851 Återtagande av personer som fått utvisningsbeslut efter ansökan från Säkerhetspolisen

av *Tobias Billström* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2018/19:852 Verkställighet av personer som fått utvisningsbeslut efter ansökan från Säkerhetspolisen

av *Maria Malmer Stenergard* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2018/19:849 Skarven och mångfalden i havsmiljön

av *Lars Beckman* (M)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2018/19:845 Utökad kontroll av skyttebanor

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2018/19:848 Norsk odlad lax

av *Markus Wiechel* (SD)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2018/19:828 Sekos rapport om vägarbetarnas arbetsmiljö

av *Kadir Kasirga* (S)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

den 16 augusti

2018/19:862 Situationen i Hongkong

av *Åsa Coenraads* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2018/19:863 Oppositionella röster i Ryssland

av *Margareta Cederfelt* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2018/19:864 Åtgärder för att minska bristen på lotsar

av *Johan Hultberg* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2018/19:866 Spridning av granbarkborre och andra skadegörare från skyddade områden

av *Johan Hultberg* (M)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

den 19 augusti

2018/19:868 Personer som saknar bank-ID

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Per Bolund (MP)

2018/19:869 Situationen i Katalonien

av *Betty Malmberg* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2018/19:867 Rymdprojekt

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Matilda Ernkrans (S)

Prot. 2018/19:111
29 augusti

2018/19:882 Rymdstrategin behöver omsättas i handling
av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet *Matilda Ernkrans* (S)

den 20 augusti

2018/19:873 Oskäligen avgifter vid annonsering av bostäder
av *Angelica Lundberg* (SD)
till statsrådet *Ardalan Shekarabi* (S)

2018/19:872 Slopade anslutningsavgifter för havsvindkraft
av *Birger Lahti* (V)

till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2018/19:871 Åtgärder mot Sveriges rekordhöga narkotikadödlighet
av *Johan Hultberg* (M)

till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2018/19:870 Reglering av tobaksfria nikotinprodukter
av *Johan Hultberg* (M)

till socialminister *Lena Hallengren* (S)

den 21 augusti

2018/19:874 Industrins konkurrenskraft
av *Tobias Andersson* (SD)

till näringsminister *Ibrahim Baylan* (S)

2018/19:865 Vetenskapliga budskap
av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet *Peter Eriksson* (MP)

den 22 augusti

2018/19:875 Handelskonflikt

av *Tobias Andersson* (SD)

till statsrådet *Ann Linde* (S)

2018/19:876 Upphovsrätt och krav

av *Fredrik Lindahl* (SD)

till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

den 23 augusti

2018/19:877 Löftet till unga med funktionsnedsättning

av *Saila Quicklund* (M)

till statsrådet *Annika Strandhäll* (S)

den 26 augusti

2018/19:878 En öppen och fri samhällsdebatt

av *Aron Emilsson* (SD)

till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2018/19:879 Dålig arbetsmiljö på Myndigheten för arbetsmiljökunskap

av *Saila Quicklund* (M)

till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

Prot. 2018/19:111

29 augusti

-----

den 27 augusti

2018/19:881 Målen om ekologisk odling och konsumtion

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2018/19:883 Temporär in- och utförelse av hästar

av *Johan Hultberg* (M)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2018/19:884 Läkares fortbildning

av *Johan Hultberg* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2018/19:885 EU:s ramdirektiv för vatten

av *Johan Hultberg* (M)

till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

den 28 augusti

2018/19:886 Övergrepp mot ryska demokratiaktivister

av *Maria Nilsson* (L)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2018/19:880 Licensjakt vikaresäl

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

den 2 september

2018/19:892 Sveriges bistånd till Unrwa

av *Boriana Åberg* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

§ 24 Kammaren åtskildes kl. 15.05.

Sammanträdet leddes av ålderspresidenten från dess början till och med § 16 anf. 40 (delvis) och av tjänstgörande ålderspresidenten Tuve Skånberg därefter till dess slut.

Vid protokollet

TUULA ZETTERMAN

/Olof Pilo

73

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om gruppledare för partigrupp	1
§ 3 Anmälan om ersättare.....	1
§ 4 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 5 Anmälan om vice ordförande i utskott	2
§ 6 Anmälan om vice ordförande i EU-nämnden	2
§ 7 Meddelande om namnändring	2
§ 8 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
§ 9 Anmälan om faktapromemorior	4
§ 10 Ärenden för hänvisning till utskott	5
§ 11 Svar på interpellation 2018/19:223 om antikorrupsionsarbetet i EU	5
Anf. 1 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	5
Anf. 2 LUDVIG ASPLING (SD).....	6
Anf. 3 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	7
Anf. 4 LUDVIG ASPLING (SD).....	8
Anf. 5 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	9
Anf. 6 LUDVIG ASPLING (SD).....	10
Anf. 7 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	10
§ 12 Svar på interpellation 2018/19:264 om attraktivare tomträtter	11
Anf. 8 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	11
Anf. 9 LARRY SÖDER (KD).....	11
Anf. 10 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	13
Anf. 11 LARRY SÖDER (KD).....	14
Anf. 12 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	15
Anf. 13 LARRY SÖDER (KD).....	16
Anf. 14 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	16
§ 13 Svar på interpellation 2018/19:267 om anstaltsplatser utomlands	17
Anf. 15 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	17
Anf. 16 KATJA NYBERG (SD).....	18
Anf. 17 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	19
Anf. 18 KATJA NYBERG (SD).....	20
Anf. 19 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	21
Anf. 20 KATJA NYBERG (SD).....	22

Anf. 21	Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	22
§ 14 Svar på interpellation 2018/19:293 om kostnadsökning i välfärden.....		
23		
Anf. 22	Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	23
Anf. 23	ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M).....	24
Anf. 24	Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	25
Anf. 25	ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M).....	25
Anf. 26	Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	26
Anf. 27	ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M).....	26
Anf. 28	Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	27
§ 15 Svar på interpellation 2018/19:294 om kommunernas ekonomi.....		
27		
Anf. 29	Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	27
Anf. 30	ULLA ANDERSSON (V).....	28
Anf. 31	Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	29
Anf. 32	ULLA ANDERSSON (V).....	30
Anf. 33	Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	31
Anf. 34	ULLA ANDERSSON (V).....	32
Anf. 35	Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	33
§ 16 Svar på interpellation 2018/19:260 om fossilgasterminalen i Göteborg		
33		
Anf. 36	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	33
Anf. 37	JENS HOLM (V)	34
Anf. 38	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	35
Anf. 39	JENS HOLM (V)	35
Anf. 40	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	35
Anf. 41	JENS HOLM (V)	36
Anf. 42	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	36
§ 17 Svar på interpellation 2018/19:292 om utredningen om konfessionella inslag i skolväsendet.....		
37		
Anf. 43	Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	37
Anf. 44	GUDRUN BRUNEGÅRD (KD).....	38
Anf. 45	Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	39
Anf. 46	GUDRUN BRUNEGÅRD (KD).....	40
Anf. 47	Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	41
Anf. 48	GUDRUN BRUNEGÅRD (KD).....	41
Anf. 49	Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	42
§ 18 Svar på interpellation 2018/19:297 om färre skolinspektioner		
42		
Anf. 50	Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	42
Anf. 51	ROGER HADDAD (L).....	43
Anf. 52	Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	44
Anf. 53	ROGER HADDAD (L).....	45
Anf. 54	Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	45
Anf. 55	ROGER HADDAD (L).....	46
Anf. 56	Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	46
§ 19 Svar på interpellation 2018/19:304 om kritik mot handläggningen av personalkränkningar inom skolan		
47		
Anf. 57	Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	47

Anf. 58	ROGER HADDAD (L)	48
Anf. 59	Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	49
Anf. 60	ROGER HADDAD (L)	50
Anf. 61	Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	51
Anf. 62	ROGER HADDAD (L)	52
Anf. 63	Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	52
§ 20	Bordläggning och beslut om förlängd motionstid	53
§ 21	Anmälan om interpellationer	53
§ 22	Anmälan om frågor för skriftliga svar	54
§ 23	Anmälan om skriftliga svar på frågor	63
§ 24	Kammaren åtskildes kl. 15.05.	73